

Tartu Ülikool
Sotsiaalteaduste valdkond
Haridusteaduste instituut
Haridusteadus (loodusteaduslikud ained) õppekava

Margo Metsoja
NOORSOOTÖÖ KORRALDUS ÜHINENUD TÕRVA, HELME, HUMMULI JA
PÕDRALA KOHALIKUS OMAVALITSUSES NOORTE JA NOORSOOTÖÖTAJATE
ARVATES
Bakalaureusetöö

Juhendaja: Hasso Kukemelk

Läbiv pealkiri: Noorsootöö korraldus ühinenud Tõrva piirkonna omavalitsuses

KAITSMISELE LUBATUD
Juhendaja: Hasso Kukemelk (knd)
.....
(allkiri ja kuupäev)

Kaitsmiskomisjoni esimees: Mario Mäeots (PhD)
.....
(allkiri ja kuupäev)

Tartu 2016

Resümee

Noorsootöö korraldus ühinenud Tõrva, Helme, Hummuli ja Põdrala kohalikus omavalitsuses noorte ja noorsootöötajate arvates

Valga maakonna 4 omavalitsust Tõrva linn, Helme, Hummuli ja Põdrala vald on 2017. aasta kohalike omavalitsuste valimistel moodustamas ühinenud omavalitsust.

Ühinemislepingu koostamise protsessis on vähe rõhku pandud noorsootööle ning selle peatüki kirjutamisel on vähe kaasatud noori ning noorsootöötajaid. Käesolevas uurimistöös uuritakse igast kõnealusest omavalitsusest ühelt noorelt ning noorsootöötajalt küsitluse kaudu nende arvamust, milline peaks noorsootöö korraldus ühinenud omavalitsuses välja nägema.

Küsitletavateks teemadeks on noorsootöö valdkonna vastutamine ning koordineerimine, noorsootöö teenuseid pakkuvad asutused ja organisatsioonid, huvitegevus, noorte teavitamine ja nõustamine, töökasvatus ning noorte osalus.

Uuringus osalejad pidasid uuritava piirkonna noorsootöö olukorda valdavalt heaks. Noorsootöö eest vastutajana nähakse uues omavalitsuses peamiselt kohalikku omavalitsust, pooldatakse kõikide praeguste noorsootöö teenuseid pakkuvate asutuste säilimist, huvitegevuses peetakse oluliseks transpordiprobleemide lahendamist, noorte teavitamisel nähakse lahendusena ühise infoportaali arendamist, nõustamises läheb arvamus kaheks kohaliku ning mitte püsivalt kohal oleva nõustamisteenuse osas, noorte töökasvatuses pooldatakse malevaid ning noorte osaluses leitakse, et noortevolikogu olemasolu on ühinenud omavalitsuses oluline.

Märksõnad: noorsootöö, ühinemine, noored

Abstract

Organization of youth work in the joint local authority of Tõrva, Helme, Hummuli and Põdrala according to the youth and youth workers

The four local authorities of Valga county, which are the city of Tõrva in addition to the authorities of Helme, Hummuli and Põdrala, are in the process of forming a joint authority by the local municipality elections of 2017. In the process of writing the merger, little emphasis has been placed on youth work and not many youth workers or youth in general have been involved in the writing of this paragraph. This thesis investigates the opinion of one

young person and one youth worker from every municipality involved in the merger of what the organization of youth work should be like in the joint authority. Topics in question are the responsibilities and coordination in the area of youth work, establishments and organizations offering youth work services, recreational activity, informing and counseling of youth, work education and youth participation.

The research participants considered the situation of youth work in the area to be principally great. Local authorities are seen as the responsible parties in the new municipality, the maintaining of all present establishments offering youth work services is favoured, solving problems concerning transportation is seen as an important topic in recreational activities, developing a shared information portal is seen as a solution concerning the topic of informing youth, on the topic of counseling opinions are split between having a non-fixed counseling service, volunteer workcamps are favoured concerning work education and the existence of a youth council is seen as important when talking about youth participation.

Keywords: youth work, accession, youth

Sisukord

RESÜMEE -----	2
ABSTRACT -----	2
SISSEJUHATUS -----	5
Põhimõisted -----	6
Noorsootöö toimimine -----	8
Noorsootöö maailmas -----	10
Noorsootöö Eestis-----	13
Noorsootöö Tõrva linnas, Helme, Põdrala ja Hummuli vallas-----	17
Uurimuse eesmärk-----	22
METOODIKA JA VALIM -----	23
TULEMUSED JA ARUTELU -----	24
TÄNUSÕNAD-----	38
AUTORSUSE KINNITUS -----	38
KASUTATUD KIRJANDUS-----	39
LISAD -----	42

Sissejuhatus

Noorsootöö on tõusnud nii noorte elus kui Eesti ühiskonnas viimase kümne aasta jooksul üha tähtsamale kohale. Noorsootööst räägitakse järjest enam kui eraldi valdkonnast, mida ei peaks enam teostama ainult lapsevanemad ja õpetajad, vaid millesse peaks ka riik ja kohalikud omavalitsused spetsiaalselt panustama. Noorsootöö tase (noorsootöötajate ning noortekeskuste olemasolu, vahendite ajakohasus ja muud võimalused noore enesearenguks) on Eesti lõikes erinev, mis on tingitud nii omavalitsuste poolsest panusest valdkonda, kohapealsete entusiastide ja valdkonnatoetajate olemasolust, noorte paiknemisest jne.

Ka Eestis iseloomustab noorsootööd eesmärkide, sihtgruppide ja meetodite paljususe. Eestikeelne sõna “noorsootöö” tuli seaduse tasandil kasutusse alles aastal 1999, kui esimest korda võeti vastu noorsootöö seadus. (Noorsootöö seadus, 1999). Sealne sõnastus peegeldas toonast olukorda ja sellele eelnenud arengut. 2010. aastal võeti vastu uus noorsootöö seadus, milles on mitu rõhuasetust muutunud.

Käesoleva uurimustöö keskendub Tõrva linna, Helme valla, Põdrala valla ning Hummuli valla tulevasele noorsootöö korraldusele kontekstis, et nelja omavalitsuse vahel on planeeritud omavalitsuste ühinemine 2017. aasta kohalike omavalitsuste valimistel. Uurimise all oleva nelja omavalitsuse noorsootöö on samuti väga erineval tasemel: Tõrva linn oli Valga maakonna üks esimesi, kuhu loodi noortekeskus, seda 2006. aastal; Helme vald oli üks viimaseid Valga maakonnas, kuhu loodi noortekeskus, seda 2014. aastal. Hummuli ja Põdrala vallas on noortetoad olnud umbes viis aastat.

2017. aasta kohalike omavalitsuste valimistel on neli omavalitsust ühinemas ning luuakse uus ühisvald, milles elaks umbes 6500 elanikku. Ühinemiste juhtkomisjonide kokkusaamised ning valdkondade komisjonide kokkusaamised on toimunud alates 2015. aasta sügisest. Loodud on haridus-, sotsiaal-, kultuur-, kommunaalmajandus- ning juhtimiskomisjon. Noorsootöö kuulub hariduskomisjoni alla, kus on valdkonda arutatud põgusalt. Ühinemislepingusse lähevad ümberkorraldused ja erinevate valdkondade korraldused pärast ühinemist teemakomisjonides otsustatu ja väljamõeldu baasil.

Käesolev uurimustöö uurib noorsootöö kui eraldi valdkonna korraldust ühinenud omavalitsuses noorte ja noorsootöötajate arvates, kuna neid on ühinemislepingu koostamisel

vähe kaasatud ning noored ja noorsootöötajad on kõige pädevamad rääkima kaasa noorsootöö korraldusest. Ühinemisleping on veel koostamisel ning kuna see ei sätesta kõike lõplikult, on käesoleva uurimustöö tulemused rakendatavad nii ühinemislepingu koostamisel, kui ka pärast ühinemist ümberkorralduste tegemisel ja ka pikemaajaliste plaanide tegemisel.

Valgamaa Noorsootöö Arengukava (2008) üldeesmärgiks on luua keskkond, mis tagab noorte aktiivse eluhoiaku, koostöövalmiduse ning edu tööelus ja avarad võimalused eneseteostuseks. Optimaalne noorsootöö korraldus on oluline osa noortele arenguks sobiva keskkonna loomiseks ning sobiva keskkonna loomisele aitab kaasa noorte ning noorsootöötajate arvamuse väljaselgitamine ning sellega arvestamine. Noortevaldkonna arengukava 2014 – 2020 alaeesmärk 4 ning meede 4 kirjeldavad kvaliteetse noortepoliitika ning noorsootöö arengu tagamise olulisust noorsootöö eesmärkide saavutamisel. Alaeesmärgi saavutamiseks soovitatakse muuhulgas suurendada noorteuuringute kasutamist poliitikate kujundamisel.

Noorsootöö korralduse all mõistetakse töös omavalitsustes loodud struktuuri, kus on määratud noortevaldkonna eest vastutajad, noortepoliitika kujundajad, noorsootöö koordineerijad, noorsootöö teenuste pakkujad jne.

Põhimõisted

Noor on seitsme kuni kahekümne kuue aastane füüsiline isik. (Noorsootöö seadus 2010). Noorte all saab veel mõista mitmeid erinevaid tähendusi: alaealised noored, noorukid, tööealised noored, teismelised jne. (Noorsootöö õpik 2013)

Noorsootöö abil luuakse noortele tingimusi tegevusteks, mis neid arendab ning mis võimaldavad neil vabatahtlikult tegutseda perekonna-, kooli- ja tööväliselt. (Noorsootöö seadus 2010). Noorsoo töö arendab noorte sotsiaal-, kultuuri- ja tervisekasvatust, et anda neile hea pind vaimsele ja füüsilisele arengule. Noorsootöö õpik (2013).

Avatud Noortekeskused on peamiselt noorte vaba aja veetmise kohad, kus saab koos sõpradega aega veeta, mängida mängu, kasutada arvutit, suhelda noorsootöötajatega jne. Noortekeskused tegutsevad ennekõike noortest lähtuvalt, nende vajadusi ja soove silmas pidades. Noortekeskuste abil toimub kontakttöö noortega, et neid suunata, toetada ja

arendada. (Noortekeskuste Hea Tava. 2013.) Lisaks võimaldab noortekeskus noortel olla turvalises ja meeldivas keskkonnas ning puhata muudest tegevustest. (Noorteseire aastaraamat 2011).

Informaalne õpe on õppija seisukohast lähtudes eesmärgistamata õppimine, mis toimub igapäevaelu situatsioonides (näiteks perekonnas, töökohas, vabal ajal jne.). Informaalse õppe tulemused ei ole enamasti õppija jaoks kohe nähtavad (Chrisholm, L 2005).

Mitteformaalne õppimine on see, mis leiab aset väljapool kooli ning on ette võetud teadlikult, eesmärgiga end arendada. Mitteformaalne õpe võib toimuda väga erinevates keskkondades (näiteks looduses), mille puhul õpetamine ja õppimine ei pruugi olla ainuke ega peamine otstarve. Mitteformaalne õpe on samuti eesmärgistatud, kuid vabatahtlik. Läbiviijad võivad olla nii professionaalsed koolitajad kui ka näiteks vabatahtlikud või omaealised (Chrisholm, L 2005).

Noorsootöö valdkonnad on tegevussuundade kokkuleppeline määratlus/jaotus, mis lihtsustab noorsootöö korraldust ning loob võrdlusvõimalused korralduse hindamiseks. (Noorsootöö strateegia 2006–2013 2006).

Erinoorsootöö on riskioludes elavatele ja/või probleemkäitumisega noortele arengueelduste loomine noorte võimete ja oskuste aktiveerimise ning motivatsiooni suurendamise kaudu. (Noorsootöö strateegia 2006–2013 2006).

Huviharidus ja huvitegevus on pikaajaline (huviharidus) või lühiajaline (huvitegevus) süstemaatiline juhendatud tegelemine huvialaga vaba tahte alusel tasemeõppest ja tööst vabal ajal süvendatud teadmiste ja oskuste omandamiseks valitud huvialal. (Noorsootöö strateegia 2006–2013 2006).

Noorte teavitamine - on aja- ja asjakohase, kvaliteetse ning kättesaadava teabe ja teavitamise teenuste tagamine noortele; (Noorsootöö strateegia 2006–2013 2006).

Noorte nõustamine - on nõustamisteenuste tagamine noortele, et võimaldada neil langetada nende elu puudutavaid otsuseid; (Noorsootöö strateegia 2006–2013 2006).

Noorsoo-uuringud - on noortevaldkonna planeerimiseks ja teostamiseks vajalike süstemaatiliste ja võrreldavate uuringute olemasolu ning noortele suunatud tegevuse põhinemine nendel; (Noorsootöö strateegia 2006–2013 2006).

Noorsootööalane koolitus - on kvaliteetseks noorsootööks vajalike hoiakute, teadmiste ja oskuste omandamise ja arendamise võimaluste olemasolu, kättesaadavuse

ja kvaliteedi tagamine noorsootöö arengu ja tulemuslikkuse soodustamiseks;
(Noorsootöö strateegia 2006–2013 2006).

Tervistav ja arendav puhkus - on noortele tervistavaks ja arendavaks tegevuseks võimaluste tagamine tervistava puhkuse ja vaba aja veetmise projektide ning laagrite korralduse kaudu; (Noorsootöö strateegia 2006–2013 2006).

Noorte töökasvatus - on mitmekesiste meetmete kaudu noorte tööhõivevalmiduse tõstmine ning noorte olukorra parandamine tööturule sisenemisel; (Noorsootöö strateegia 2006–2013 2006).

Rahvusvaheline noorsootöö - on noortele ja noorsootöötajatele rahvusvahelise koostöö kogemuste ja kultuuridevahelise õppimise võimaluste loomine; (Noorsootöö strateegia 2006–2013 2006).

Noorte osalus - on noortele otsustusprotsessides osalemiseks mitmekesiste võimaluste loomine ja osalusmotivatsiooni arendamine. (Noorsootöö strateegia 2006–2013 2006).

Noorsootöö toimimine

Noorsootöö alused.

Noorsootöö objektiks on noor ehk 7-26aastane ühiskonnaliige. Noorsootöö eesmärgiks on toetada noore arengut ning luua eeldusi tema toimetulekuks ühiskonnaliikmena. Noorsootöö algab noortest ning nende soovidest, arvamustest, vaadetest ja huvidest. Läbi informaaalse ja mitteformaalse õppimise omandavad noored teadmisi iseseisvaks eluks, arenevad isikuna, saavad uusi kogemusi jne. Samuti kujundab noorsootöö noore eetilisi põhimõtteid, kodanikutunnetust, kultuuridevahelist mõistmist ja austust ning taotleb noorte kaasatust kogukonda, ühiskonnakorraldusse, suunab noori võtma vastutust ja tegema teadlikke otsuseid ühiskonna, väärtushinnangute ja oma elu osas. (Noorsootöö strateegia 2006–2013 2006).

Noorsootöö põhimõtted.

Noorsootööd tehakse noorte jaoks ja koos noortega ning lähtutakse noorte vaadetest, arvamustest, huvidest ja vajadustest. Noorsootöö ei sunni noori midagi tegema, vaid põhineb noorte vabatahtlikkusel, nende osalusel ja omaalgatusel. (Noorsootöö õpik 2013) Väga oluline on noorsootöö juures võrdne kohtlemine, kõik noored on võrdsed sõltumata nende perekondlikest, rahvuslikest, finantsilistest jms taustast. (Noorsootöö strateegia 2006–2013 2006).

Noorsootöö korralduse põhimõtted.

Noorsootöö korralduse juures on oluline, et seda saaks noortele pakkuda võimalikult nende kodu lähedal. Peamisteks noorsootöö korraldajateks on kohalikud omavalitsused, noorteühingud ja noorsootööasutused (avatud noortekeskused, huvikoolid jne). Teostamise keskkond soodustab noorte arengut, mitteformaalset ja informaalset õppimist, on turvaline ja mitmekesine ning suunatud uute väärtuste loomisele. Noorsootöötaja ehk noorsootöö korraldaja peab töötama noorsootöö eesmärgi ja meetodeid silmas pidades.

Kui omavalitsuses on olemas tahte ja valmisolekuga ühingud noorsootöö korraldamiseks, siis sõlmitakse nendega lepingud ning omavalitsus rahastab ühingute tegevust kindlate rahastamispõhimõtete alusel. (Noorsootöö strateegia 2006–2013 2006).

Kohalike arengukavade koostamisel ning noori puudutavate rahaliste vahendite planeerimises ja jaotamises peab olema võimaldatud noortel osaleda ja kaasa rääkida. Samuti tuleb noorsootöö kavandamist ja koordineerimist teha koostöös noorte ning ka teiste sektorite koostöös. (Noorsootöö strateegia 2006–2013 2006).

Noorsootöö ei ole liikumatu, vaid vajab pidevat analüüsimist, tagasisidet ja planeerimist. Noorsootööd saab hinnata noorte osaluse ja mitteformaalse õppimise kvaliteedi järgi. (Noorsootöö strateegia 2006–2013 2006).

Noorsootöö korraldus.

Noorsootöö korraldamine toimub mitmekesiste meetodite abil erinevates vormides ja institutsioonides. Sõltuvalt noorsootöö teostamise kohast, sihtrühmast ning eesmärgist erinevad ka noorsootöötaja töömeetodid ja rollid. Rollideks võivad olla töö noorte ja noorterühmadega, hoonete ja seadmete haldamine, kolleegide juhendamine, noorsootöö planeerimine ja hindamine, projektide kirjutamine, koostöö lapsevanemate ja teiste valdkondade spetsialistidega. (Noorsootöö strateegia 2006–2013 2006).

Huvikoolides töötavad juhendajad on spetsialistid kindlates huvialades ning on lisaks omandanud ka teadmisi noorsootöös. Koolides töötavad huvijuhid on samuti noorsootööajad, kes teostavad noorsootööd sõltuvalt kooli arengukavast ning noorte vajadustest. (Noorsootöö strateegia 2006–2013 2006).

Noorteühendused ja mitteformaalsed noorterühmad tegutsevad liikmete poolt määratletud põhikirja ja ühingu eesmärkide baasil. Noorteühingud võivad tegutseda nii ühes kui ka mitmes noorsootöö valdkonnas ning suurem osa noorsootööst toimub seal noorte vaba tahte alusel (Noorsootöö õpik 2013). Noorte osaluskogud, milleks võivad olla noorteparlamendid ja noortevolikogud, koosnevad koosseisu valitud või delegeeritud noortest ning nende eesmärgiks on noorte hüvede kaitsmine, omaalgatuse toetamine, otsustusprotsessides osalemine jne. (Noorsootöö strateegia 2006–2013 2006).

Noortekeskuste tegevust korraldavad tavaliselt kohalikud omavalitsused või mittetulundusühingud. Noortekeskuste vorme on erinevaid, millest kõige levinum on avatud noortekeskused. Lisaks on olemas ka teavitamis- ja nõustamiskeskused, noorsootöö keskused jne. Noortekeskuste baasil toimub noorsootöö korraldus mitmes noorsootöö valdkonnas ning on seeläbi peamised noorsootöö teostajad. (Noorsootöö õpik 2013)

Huvikoolid pakuvad õppekava alusel huviharidust, mis teeb nendest formaalsema noorsootöö pakkujad. Huvikool võib pakkuda huviharidust muusikas, kunstis, spordis, tantsus, näitlemises, looduses, tehnikas ja paljudes muudes valdkondades. Huvikoolides teostatav noorsootöö toetab tihti koolide õppekava eesmärkide saavutamist, põhineb tundidevälisel tegevusel. (Noorsootöö strateegia 2006–2013 2006).

Noortelaagrid on kantud äriregistrisse mittetulundusühingu, sihtasutuse, koguduse, kiriku vms nime all. Noortelaagritel peab tegutsemiseks ja noorsootöö korraldamiseks olema Haridus- ja Teadusministeeriumi tegevusluba. (Noorsootöö strateegia 2006–2013 2006).

Programmid ja projektid noorsootöö valdkonnas on teostatud erinevate institutsioonide ja isikute peal ning erinevates kohtades. Programmideks ja projektideks on näiteks noortevahetused, üritused, aktsioonid, ühingutele ja keskustele suunatud programmid. (Noorsootöö strateegia 2006–2013 2006).

Noorsootöö maailmas

Noorsootööl ei ole üle maailma ühist ajalugu, vaid see on piirkonniti ja riigiti väga erinevalt välja kujunenud. Samuti on erinevates kultuurides erinev noore ja noorusea mõiste.

Teadaolevalt on esimest korda inimese elu liigendatud erinevateks vanuseperioodideks juba Vana-Kreekas. Ka tol ajal polnud selge, kas inimese elu on kolme-, nelja- või seitsmefaasiline. Hippokrates jaotas inimese elu seitsmeks etapiks: laps, poiss, nooruk, noormees, mees, vanur, rauk. (Ferchhoff , W 2007).

Sellised kindlad raamid on muidugi suhtelised ning ei saa väita, et kõik oli kogu ühiskonnas nii must-valge. Gurevitš (1992) on oma uuringus leidnud, et kuni renessansiajani polnud lapsepõlve mõiste üldse konkreetne ning sageli puudus üldse. Keskaegsetel maalidel on lapsed tihti lihtsalt väiksemas mõõdus täiskasvanud, rietatud kui täiskasvanud ning täiskasvanud kehaehitusega. Lapsi hinnati vähe. Samuti ei seostatud õpetamist erinevate eluperioodidega. Seega õpetati lapsi ja täiskasvanuid sageli üheskoos ning ei arvestanud laste ealiste iseärasustega. Keskajal ei märgati vähem inimeste individuaalseid ja grupilisi erinevusi. (Noorsootöö õpik 2013)

„Émile ehk kasvatusest” (Rousseau, J-J, 1762) kirjeldab esmakordselt noorusest kui teisest sünnist, ehk east, mis jääb lapse- ja täiskasvanuea vahele. Rousseau väidab, et selles vanuses saab inimene eneseteadlikkuse ning ühiskond hakkab mõjutama ta arenguprotsesse. Samuti tõi Rousseau välja erinevusi poiste ja tüdrukute kasvatamises. (Noorsootöö õpik, 2013). Rousseau oli ka seisukohal, et noor inimene on veel rikkumata ja loomulik ning seda aega tuleks pikendada. Nooruse ümberdefineerimisele aitas kaasa ka hariduse areng, mille tõi kaasa tööstusrevolutsioon. (Taru, Pilve, Kaasik 2015).

Enne selgelt eristuvat noorsootöö korraldust oli aeg, mil tegeleti noortega, oli mitmeid nendega seotud tegevusi, kuid need ei lähtunud teadvustatult noortest, nende soovidest ja hüvedest, ega mitte ka ühiskondlikest vajadustest noorte arengu toetamiseks. Industriaalajal kerkis uue sotsiaalne klassina esile töölisklass, kes olid peamiselt vaesed. Tekkis uus vastuolu ühiskonnas vaeste tööliste ning rikaste omanike ja kaupmeeste vahel. Et pakkuda ka tööliste lastele inimväärseid arengutingimusi, hakati lastele ja noortele läbi viima erinevaid vaba aja veetmise tegevusi. Erinevate kursuste ja koolide algatajateks olid sageli töölised ise. (Davies, B 2010)

Üheks oluliseks noorte vaba aja veetmise võimaluste parandajaks on pea igas riigis olnud kirik. Üheks esimeseks noorteühinguks peetakse Inglismaal loodud Noorte Meeste Kristliku Ühingu (YMCA). Kirikute juurde loodi ka pühapäevakoole, kus parandati läbi

jumalasõna levitamise tööliste ja nende laste kirjaoskust ning sotsiaalseid oskusi. (Noorte Meeste Kristlik Ühing)

Noorsootöö arengu algusaastatel sisustasid lapsed ja noored oma vaba aega peamiselt täiskasvanutele mõeldud organisatsioonides, milleks olid erinevad spordiklubid ja kogudused. Nendes organisatsioonides suunati noori ja kasvatati nende väärtushinnanguid. Näiteks õpetati tegema tööd, väärtustati karskust ja kehalist aktiivsust. Noorte endi poolt juhitud noorteorganisatsiooni põhimõte levis 20. sajandi alguses skautluse arenguga. Lastele ja noortele meeldis idee ise oma tegevusi korraldada ja läbi viia. (Davies, B 2010)

Pärast II maailmasõda sai alguse avatud noorsootöö põhimõte, mille kohaselt pidid noorteni jõudma erinevates organisatsioonides pakutavad arenguvõimalused ka ilma, et noored organisatsioonide liikmed on või nende tegevustest osa võtavad. Sõltuvalt noorte soovist või võimalustest ei olnudki kõigil võimalik organisatsioonide tegevustest osa võtta. (Taru, Pilve, Kaasik 2015). Tänapäeval on kõige levinumaks noorsootöö meetodiks just avatud noorsootöö, miks pakub arenguvõimalusi igale noorele sõltumata tema taustast. (Noorsootöö õpik 2013).

Noorte teavitamine ja nõustamine tekkisid konkreetsemalt 20. sajandi lõpul. Noorte osalus on populaarsemaks muutunud nii noorte seas kui ka ühiskonnas alles viimastel kümnenditel. Rahvusvaheline noorsootöö õpirändena on alguse saanud 1980ndatel programmiga „Youth for Europe“. (Coussée, Verschelden, Walle, Williamson 2009).

Möödunud sajandil arenes noorsootöö valdkonnaga väga laialdaselt ning on üha enam tulnud päevakorda ka ühiskonnas. Koos valdkonna laienemisega on muutunud tegevused professionaalsemaks, paranenud on noorsootöö kvaliteet, välja on kujunenud kindlad standardid ning seadusandlus, kvaliteedikriteeriumid ja normid. (Noorsootöö õpik 2013). Üha enam tehakse noorsootööd professionaalselt ehk noorsootöö korraldajatel ja elluviijatel on kutsetunnistused noorsootöötajana, treeneritena, õpetajatena jne. Samuti on suurenenud riigipoolne tugi noortevaldkonna tingimuste parandamiseks. Ühiskonnas on jõutud arusaamale, et laste ja noorte arengu toetamine on oluline aspekt, mille kaudu saab riik parandada inimeste ja ühiskonna arengut ja heaolu. (Taru, Pilve, Kaasik 2015).

Noorsootöö Eestis

Noorsootöö tekke alused enne Eesti vabariiki.

Noorte vaba aja sisustamisega Eestis tegelesid 19. sajandi alguses peamiselt kogudused, üliõpilasorganisatsioonid, koolide juures tegutsevad rühmad ning vabatahtlikud ühingud ja seltsid. (Taru, Pilve, Kaasik 2015).

Seltsiliikumine oli 19. sajandi alguses populaarne baltisakslaste hulgas ning eestlased hakkasid seltsiliikumisest osa võtma sajandi teisel poolel. Lauluseltsid olid kinnitatud põhikirjaga ning lisaks laulmisele olid seltsidel ka klubilased ja sotsiaalsed funktsioonid, korraldati mitmeid koosviibimisi (Taru, Pilve, Kaasik 2015).

Haridus oli 19. sajandil üks põhiväärtusi, koole loodi üha rohkem ning hakati oluliseks pidama, et noored saaksid käia koolis ning ennast harida. Külakoolide õpetajad korraldasid tihti nii piirkonna hariduselu kui ka koolivälist seltsi- ja kultuurielu. 19. sajandil tekkinud rahvuslik tunnetus ning hariduse väärtustamine on aluseks noorsootöö tekkimisele ja arenemisele Eestis. (Laul 1989)

Noorsootöö korraldus iseseisvas Eestis.

Eesti vabariigi ajal pangi haridus- ja kultuurielus väga palju rõhku eestikeelse rahvuskultuuri arendamisele, kõige rohkem tähelepanu sai humanitaarteadus. Muutus võimalikuks omandada kogu haridus eesti keeles. (Laul 1989).

Noortevaldkond arenes samuti jätkuvalt edasi. Jätkati vabaharidustegevuste, seltside ja organisatsioonide toetamise ning loomisega. Kiiresti tekkisid noorteühingud, mida löid noored ise endi algatusel ning ka koostöös täiskasvanutega. Peamised ühingud olid skaudid ja gaidid, Noorte Meeste Kristlik Ühing, Punane Rist jne. Need organisatsioonid tegutsesid peamiselt koolide juures, kuna nad said abi õpetajatelt, koolijuhtidelt ning said kasutada ka koolide ruume. Haridusministeeriumi toel kujunesid koolides välja õpilasühingud, mis hakkasid edendama noorte elu koolides. (Noorsootöö õpik 2013).

Lisaks pöörati palju rõhku seadusandlusele ning Eesti vabariigi ajal arenesid välja seadused ja noorsootööd korraldavaks instituudiks kujunes haridusministeerium.

Haridussüsteem ja koolid olid peamised noortele vaba aja tegevuste pakkujad. (Noorsootöö õpik 2013).

Noorsootöö Nõukogude Liidu okupatsiooni ajal.

Nõukogude Liidu okupatsiooni perioodil püüti tasapisi Eesti ühiskonnakorraldus, majandus- ja kultuurielu ühildada Nõukogude Liidu üldistele süsteemidele ja korraldustele. Ümberkorralduse sai ka hariduselu ning noorte vaba aja sisustamine. (Taru, Pilve, Kaasik. 2015). Nõukogude Liiduga ühinemine ei olnud vabatahtlik protsess ning uue võimu suureks ülesandeks sai ühiskonna kontrolli all hoidmine. Mitmed varasemad organisatsioonid saadeti laiali ning võeti kasutusele ühtsed kommunistlikule parteile alluvad mehhanismid. (Savisaar, E 1987)

Lisaks rahulolematuse allasurumisele tuli kujundada uut kodanikel süsteemi toetav maailmavaade. Kommunistlik partei ning selle noorteorganisatsioon komsomol tegutsesid selle nimel, et noored kasvaksid üles uskudes Nõukogude Liidu ideoloogiasse. Ideoloogia autorite Karl Marxi, Vladimir Lenini ning Friedrich Engelsi silmis oli nooreks olemine osa sotsiaalsete klasside olemasolust ja võitlusest, mitte põlvkondade vahetumise protsess. Noortest tuli kasvatada töölisklassi ideede kandjad ning selle juures ei olnud oluline lapsest täiskasvanuks saamine. (Taru, Pilve, Kaasik. 2015).

„Kommunistlik kasvatus oli planeeritud, eesmärgistatud ja süstemaatiline tegevus igakülgsest ja harmooniliselt arenenud isiksuse vormimiseks sotsialismi ja kommunismi ehitamise protsessis.“ Noorte kasvatamise eesmärk oli esmalt kujundada kommunistlikku meelte ning juurutada noortesse kommunistlikke väärtusi, maailmapilti, arusaamu ning käitumist (Taru, Pilve, Kaasik. 2015. lk 119). Noorte ja inimeste maailmapildi kujundamise suureks osaks oli propaganda, mida leidis peaaegu kõikides valdkondades, töökohtades, kultuuris, vaba aja veetmises, koolis jne. Kommunistliku kasvatus mõju suurendamiseks hakati mõttemaailma mõjutama juba väga noorest east peale. (Üleliidulise Kommunistliku Leninliku...1936).

Igapäevaelus oli noortel siiski palju võimalusi vaba aja veetmiseks, mis ilmtingimata ei olnud politiseeritud, või millest ei lastud häirida. Suurem osa ringe ja huvitegevusest oli vabatahtlik ning noored said valida endale meeldivad ja meelepärased tegevused. Nauditi tantsimist, laulmist, meisterdamist jne ning õpiti mitte süvenema poliitilisse tausta. (Noorsootöö õpik 2010) Komsomol juhtis üldist süsteemi, plaanide ja otsuste tegemist, kuid

igapäevaselt oli suur roll erinevatel muudel noorsootöö asutustel ning huvihariduse pakkujatel. (Savisaar, E 1987).

Noorsootöö enne ja pärast taasiseseisvumist.

Eesti taasiseseisvumiseni viinud protsessid ja sündmused mõjutasid suuresti noorsootööd, vaba aja veetmise võimalusi ning korraldust. Peamised noorsootöö arengut mõjutavad küljed olid majanduse allakäik, poliitilise režiimi nõrgenemine ja vahetumine. 1980ndatel aktiveerusid inimesed ning ühiskond muutus avatumaks. Fosforiidisõda, MRP vastased demonstratsioonid, laulev revolutsioon, Balti kett jne tõmbasid endaga kaasa suurel hulgal noori, kellel oli soov kasutada ära võimalusi võõrvõimu valitsemise alt pääsemiseks. (Muuli, K 2013).

Kodanikuaktiivsuse kasv laiendas noorsootöö võimalusi. Tegutsema hakkasid uued noorteühingud ning hakati mõtlema iseseisvale riigile sobiva noorsootöö süsteemi loomisele. (Taru, Pilve, Kaasik. 2015). Pärast komsomoli ja pionieriorganisatsiooni tegevuste lõppemist kerkisid tühimikke täitma uued noorteühingud, millest mõnel oli seoseid eelmise vabariigi organisatsioonidega. Noorteühingute paljususe tekkimine oli 1990ndate alguses üks tähtsamaid muutusi noorsootöös, kuna need põhinesid peamiselt kodanikualgatusel. 1989. aastal taastati sõjajärgsed suurimad noorteühendused Noored kotkad ja Kodutütred, skaudid ja gaidid. Esimesed poliitilised noorteorganisatsioonid tekkisid 1992. aastal. (Noorsootöö õpik 2010).

Märgilise tähendusega on noorteorganisatsioonide katusorganisatsioonide teke, kuna neid kaasati otseselt poliitika kujundamisse noortevaldkonnas. Katusorganisatsioonideks 21. sajandi algusest on näiteks Eesti Noorteühenduste Liit, Eesti Õpilasesinduste Liit ja Eesti Üliõpilaskondade Liit. Need organisatsioonid esindavad noorte, kooliõpilaste, üliõpilaste, noortekogude jne huve. (Jõe, Oga. 2005)

Taasiseseisvumise järel tuli taas ümber korraldada haridussüsteem, huviharidus jne. Selleks, et toetada noorte ja ühiskonna arengut tervikuna tuli paika panna ühised eesmärgid ning meetodid nende poole püüdlemiseks. Tekkis noortepoliitika ning välja hakati töötama erinevaid programme noorte kasvatamiseks iseseisva riigi kodanikeks. Lisaks kutsuti ellu noorsootöö osakond haridusministeeriumis, mille ülesandeks oli kokkulepitud eesmärkide saavutamine. (Jõe, Oga. 2005)

21. sajandiks on peamiseks noorsootöö elluvijaks ja korraldajaks kohalik omavalitsus. Pärast nõukogude perioodi on omavalitsused saanud juurde kohustusi, võimalusi ning ülesandeid ning üheks selleks on ka noorsootöö korraldamine. (Kohaliku omavalitsuse korralduse seadus). Kohaliku omavalitsuse ülesanne on huvialakoolide ja huvitegevusi läbiviivate asutuste töö korraldamine, noorte vaba aja sisustamise võimaluste arendamine, noorteprojektide toetamine, noortekeskuste haldamine, mobiilse noorsootöö korraldamine, noortevolikogu toetamine jpm. (Kohaliku omavalitsuse korralduse seadus).

1999. aastal võeti esimest korda vastu noorsootöö seadus, mis lõi seadusliku aluse noortepoliitika ja noorsootöö struktuuride arenguks. Seadus sätestas muuhulgas noorsootöö mõiste, noorsootöö sihtrühma 7-26-aastaste noorte näol, noorteühingu mõiste jpm. Seadus tõi ametlikult lisaks koolile ja kodule ka kolmanda sotsialiseerumiskeskonna. (Noorsootöö seadus, 1999)

Esimesed noortekeskused Eestis avati 1998. aastal Saues ja Narvas eesmärgiga pakkuda arendavaid vaba aja veetmise võimalusi noortele, kes ei saanud endale selliseid võimalusi lubada või ei leidnud olemasolevatest noorsootöö võimalustest endale sobivat. 2000. aastal algas aktiivsem noortekeskuste rajamine ning nende rolliks sai noorsootöö riiklike eesmärkide elluviimine. Noortekeskustest sai noorsootöö korraldamise põhistruktuur. (Noorsootöö õpik 2013).

Noorsootöö üheks peamiseks eesmärgiks on suurendada sotsiaalset lõimumist ja vähendada ebavõrdsust ühiskonnas. Noorsootöö loob võrdsemaid tingimusi noortele iseseisvaks eluks, täiendab kehvamate võimalustega noorte arenguvõimalusi. Sotsiaalmajanduslike probleemide vähendamiseks on loodud avatud noorsootöö, mobiilne noorsootöö, erinoorsootöö jne. Kohalikud omavalitsused toetavad samuti vähekindlustatud perede laste huvitegevust ning laagrites osalemist. (Taru, Pilve, Kaasik. 2015). Noorsootöö meetmete rakendamine peaks looma igale lapsele ja noorele võrdsed võimalused ennast arendada. (Noorsootöö seadus 1999).

Varasemad uuringud

Varasemalt on noorsootöö korraldust omavalitsustes uurinud 2013. aastal Katrin Kruut töös „Noorsootöö korraldus kohaliku omavalitsuse tasandil: võrdlus Pärnu ja Narva linna vahel“. Kruut võrdleb oma töös kahe linna noorsootööd lähtudes kvaliteedihindamisest ning

käesoleva tööga sarnaselt noorsootöö valdkondade lõikes. Noorte arvamust noorsootöö korraldusest on 2015. aastal uurinud Martin Tuulik töös „Eestikeelse huvitegevuse vajadus ja olemus Narvas Narva Eesti Gümnaasiumi õpilaste arvamusel“. Autor uurib töös ühe noorsootöö valdkonna lõikes noorte arvamust selle korralduses. Noorte arvamust noorsootöö struktuuri osas omavalitsuses on uurinud Kaile Keldo 2013. aastal töös „Õpilaste nägemus noortekeskusest Tartumaa näitel“. Noorsootöötajate pädevusi on 2010. aastal uuritud töös „Eesti noorsootöötaja, tema pädevused ja koolitusvajadused“.

Erinevad autorid on analüüsinud noorsootööd nii struktuuri kui valdkondade osas, uurinud noorte arvamust noorsootööd puudutavates teemades. Noorsootöötajate arvamust erinevates noorsootööd puudutavates küsimustes ei ole varasemalt käsitletud. Samuti ei ole käsitletud Tõrva, Helme, Põdrala ja Hummuli kohalike omavalitsuste noorsootööd ning ei ole selle piirkonna noortelt ega noorsootöötajatelt küsitud arvamust noorsootöö korralduse osas.

Noorsootöö Tõrva linnas, Helme, Põdrala ja Hummuli vallas

Töös käsitletavat omavalitsused Tõrva linn, Helme vald, Põdrala vald ja Hummuli vald asuvad Valga maakonnas, piirnedes loodest Viljandi maakonnaga ning läänest Puka, Öru ning Tõlliste vallaga. Piirkonnas on 2011. aasta rahvaloenduse järgi kokku 6203 elanikku, millest ligi pool elab Tõrva linnas. (Statistikaamet, 2011). Vahemaa keskusest Tõrvast Valga linnaga on 30 km, Tartu linnaga 68 km ja Tallinna linnaga 210 km. (Tõrva linna arengukava, 2014) Lähedus Tartuga on üheks peamiseks põhjuseks, miks piirkonna gümnaasiumiõpilaste arv on viimastel aastatel vähenenud. Piirkonna omavalitsused on kultuuriliselt ja elukorralduselt tihedalt põimunud. Tõrva linn on piirkonna keskuseks ning seal asub piirkonna ainus gümnaasium, suuremad kauplused, sportimisvõimalused, kultuurisündmused jne.

Kohalike omavalitsuste korralduse seadus §6 sätestab, et kohaliku omavalitsuse ülesanneteks on muuhulgas ka noorsootöö korraldamine ning koolide, huvikoolide, spordibaaside ülalpidamine. Noorsootöö seadus §8 sätestab täpsemalt valla- ja linnavolikogu ülesanded noorsootöö valdkonnas. Kohaliku omavalitsus määrab noorsootöö prioriteedid ning sätestab oma arengukavas prioriteetide saavutamiseks vajalikud ülesanded; määrab oma eelarvest maksvate noorteühingute ja –projektide toetamise põhimõtted; toetab võimalusel

omavalitsuses tegutsevad noorteühinguid, -programme ja –projekte; konsulteerib noortevolikogu olemasolul sellega noorsootöö planeerimist ja teostamist ning täidab muid noorsootöö korraldamise ülesandeid oma territooriumil. (Noorsootöö seadus, 2010).

Tõrva linnas korraldavad ja aitavad peamiselt korraldada ja teostada noorsootööd järgnevad asutused ning organisatsioonid: Tõrva Linnavalitsus, Tõrva Gümnaasium, Tõrva Kultuurimaja, Tõrva Avatud Noortekeskus, Tõrva Lasteraamatukogu, Tõrva Linnaraamatukogu, Tõrva Muusikakool, Tõrva Noortevolikogu, MTÜ Tõrva Noorte Liit, MTÜ Valgamaa Noorsootöökeskus Tankla, Valga Maavalitsus ja paljud teised kohalikud organisatsioonid ja ettevõtjad. (Tõrva linna arengukava 2014-2025. 2014)

Helme vallas korraldavad ja aitavad peamiselt korraldada ja teostada noorsootööd järgnevad asutused ning organisatsioonid: Helme Vallavalitsus, Ritsu Lasteaed-Algkool, Ala Põhikool, Ritsu Spordibaas, Ala Rahvamaja, Helme Raamatukogu, MTÜ Tõrva Noorte Liit, MTÜ Valgamaa Noorsootöökeskus Tankla, Valga Maavalitsus ja paljud teised kohalikud organisatsioonid ja ettevõtjad. (Helme valla arengukava 2010-2025 2015)

Põdrala vallas korraldavad ja aitavad peamiselt korraldada ja teostada noorsootööd järgnevad asutused ning organisatsioonid: Põdrala Vallavalitsus, Riidaja Põhikool, Riidaja Kultuurimaja, Riidaja Raamatukogu, Riidaja Noortetuba, MTÜ Tõrva Noorte Liit, MTÜ Valgamaa Noorsootöökeskus Tankla, Valga Maavalitsus ja paljud teised kohalikud organisatsioonid ja ettevõtjad. (Põdrala valla arengukava 2010–2025 2010)

Hummuli vallas korraldavad ja aitavad peamiselt korraldada ja teostada noorsootööd järgnevad asutused ning organisatsioonid: Hummuli Vallavalitsus, Hummuli Põhikool, Lasteaed Sipsik, Hummuli Raamatukogu, Hummuli Rahvamaja, Hummuli Noortetuba, MTÜ Tõrva Noorte Liit, MTÜ Valgamaa Noorsootöökeskus Tankla, Valga Maavalitsus ja paljud teised kohalikud organisatsioonid ja ettevõtjad. (Hummuli valla arengukava 2015-2020 2014)

Loetelust on näha, et igas omavalitsuses on mitmeid asutusi ja organisatsioone, mis puutuvad kokku noorsootöö korralduse ja teostamisega. Noorsootöö on ennast põiminud paljudesse teistesse valdkondadesse ning selget piiri hariduse, spordi, kultuuri ja noorsootöö vahele on raske tõmmata. Samuti tegutsevad asutused ja organisatsioonid väljaspool enda omavalitsuse piire.

Hierarhiliselt on kõigis neljas omavalitsuses noorsootöö ja noortepoliitika ülesannete elluviimine sarnane. Omavalitsused on põhilised üksused, mis noorsootööd korraldavad. Omavalitsuste alluvuses olevad haridusasutused viivad läbi ja koordineerivad huviringide tööd. Tõrvas on piirkonna ainus noortevolikogu ning seda toetavad lisaks Tõrvale ka teised omavalitsused, nii rahalise poole pealt kui ka suhtumiselt. Omavalitsused juhivad ka nende alluvusse kuuluvate kultuuriasutuste tööd, kus toimuvad samuti huviringid (näiteringid, tantsuringid, lauluringid jms). Laste õiguste kaitsmisega tegelevad omavalitsuste vastavad komisjonid ning sotsiaalosakonnad. Omavalitsused toetavad noorsootööd ka rahaliselt, jaotamise põhimõtteid teostavad eelarvekomisjonid ning volikogud.

Noorsootöö valdkondadega tegelemine Tõrva linnas, Helme vallas, Põdrala vallas, Hummuli vallas.

Kuna piirkond on tihedalt oma igapäevaelus põiminud, ei saa ka noorsootöö valdkondades samuti tõmmata piiri erinevate omavalitsuste vahele, kuna omavalitsuste ja valdkondade vahel toimub tihe koostöö. Noorsootöö valdkondadega tegelemist ja nende korraldust on käesolevas töös kirjeldatud omavalitsuste üleselt tuues vajadusel välja erinevused omavalitsuste vahel. Noorsootöö valdkondadel on suur roll noorsootöö korralduses ning struktuuris.

Erinoorsootöö – erinoorsootööga tegelevad peamiselt omavalitsuste sotsiaalkomisjonid ja sotsiaalosakonnad. Piirkonnas toimib hea koostöö kooli sotsiaalpedagoogi, psühholoogi, piirkonna noorsoopolitsei ja noortekeskuste ning noortetubade vahel. Osapooled käivad kord kuus koos ning teemadeks on piirkonna probleemsed noored. Üheskoos leitakse lahendusi kehvade õpitulemustega noorte motiveerimiseks, kuritegevusse sattunud noorte probleemide lahendamiseks jne. Noorsootöö võrgustik on kujunenud välja alaealiste komisjonist ning selles osalemine on osapoolte üks tööülesanne. Võrgustikukohtumisel osalevad peamiselt Tõrva linna töötajad, vähemal määral teistest omavalitsustest. (Tõrva linna arengukava 2014-2025. 2014)

Huviharidus ja huvitegevus – piirkonnas on ainus huviharidust pakkuv asutus Tõrva Muusikakool, mis tegutseb Tõrva Gümnaasiumi ruumides ning kus käib lisaks Tõrva linna noortele ka noori teistest piirkonna omavalitsustest. Muusikakooliga liideti 2015. aastal ka

varasemale pilliõppele kohalik laulustuudio. Huvikooli osalustasusid maksavad lapsevanemad ning omavalitsused. (Tõrva linna arengukava 2014-2025. 2014)

Huviringidest on piirkonnas valdavalt kunstidega seotud ringid: tantsimine, laulmine, käsitöö, kunst jne. Lisaks tegutseb mitmeid spordiga seotud huviringe: kergejõustik, jalgpall, korvpall, võrkpall jne. Suurem osa huviringe tegutseb Tõrva linnas, vähemalt määral teiste omavalitsuste külades. (Tõrva linna arengukava 2014-2025. 2014) Huviringides osavõtmisel on peamiseks probleemiks transport, mis takistab linnast väljas elavatel noortel paljudest ringidest osa võtta. Huviringide rahastamine toimub peamiselt omavalitsuste toetusel. Huviringide juhendajate tasud ja ringide tasud on omavalitsuste poolt valdavalt toetatud. Väike osalustasu tuleb maksta lastel endil.

Noorte teavitamine – noorte teavitamisega seotud peamiseks kanaliks on Tõrva Noortevolikogu poolt eestveetav Tõrva Noorteportaal, kus kajastatakse piirkonnas toimuvat, jagatakse noortele olulist infot nende enesetäiendamiseks ja arendamiseks. (Tõrva linna arengukava 2014-2025. 2014). Lisaks tegelevad noorte teavitamisega ka piirkonna noortekeskus ja noortetoad. Ülemaakondlikel organisatsioonidel MTÜ Valgamaa Noorsootöökeskus Tankla ning Valgamaa Rajaleidja keskus on samuti mängida väike roll noorte teavitamise koha pealt jagades peamiselt karjääriinfot ning maakonnas toimuvat. (Valgamaa Noorteportaal Tankla)

Noorte nõustamine – noorte nõustamine toimub piirkonnas noorsootöötajate vahendusel, kes jagavad noortele infot, kogemusi ja teadmisi iseseisvaks eluks. Nõustamine noorsootöötajate baasil on omavalitsustes erineval tasemel, kuna on varieerunud tase noorsootöö ajaloos, noorsootöötajate kutsesobivuses jne. Koostöö toimib ka Valgamaa Rajaleidja keskusega, kust aeg-ajalt käiakse koolides ja noortekeskuses ning noortetubades karjäärinõustamist läbi viimas. (Valgamaa Noorteportaal Tankla)

Noorsoo-uuringud – viimati piirkonnas läbi viidud ja avaldatud noorte uuring oli 2013. aastal Tõrva Noortevolikogu poolt, kui uuriti noorte suhtumist linna, nende arvamust vaba aja veetmise kohta jne. (Tõrva linna arengukava 2014-2025. 2014). Hilisemalt on kogu piirkonna noortele suunatud uuring läbi viidud 2015. aasta kevadel ja sügisel Tõrva Avatud Noortekeskuse poolt saamaks sisendit linna noorsootöö arengukavasse, selle uuringu

tulemused on avaldamata. Teised omavalitsused peale Tõrva ei ole viimase viie aasta jooksul suuremaid noortele suunatud uuringuid läbi viinud.

Uuringuid oma õpilastele viivad läbi koolid ja õpilasesindused, et uurida noorte arvamust koolielu kohta. Need uuringud piirduvad peamiselt kooli puudutavate küsimustega ning ei uuri laiemalt noorte vaba aja veetmise võimaluste kohta, noorte arvamust piirkonnas toimuva kohta jne.

Noorsootööalane koolitus – omavalitsused on avatud piirkonna noortega tegelejate koolituste suhtes pakkudes neile võimalust töö ajast käia enesetäienduskoolitustel, väliskoolitustel jne. Noorsootöötajad kasutavad seda võimalust aeg-ajalt ära. Piirkonna noorsootöötajate koolitajaks on peamiselt MTÜ Valgamaa Noorsootöökeskus Tankla, mis viib paar korda aastas läbi koolitusi, võrgustikukohtumisi jne noorsootöötajate ja noorte vahel üle maakonna. (Valgamaa Noorteportaal Tankla)

Tervistav ja arendav puhkus – piirkonnas on üks noortelaagreid korraldav ettevõte, mille peamiseks sihtgrupiks on laagrid väljaspoolt piirkonda. MTÜ Valgamaa Noorsootöökeskus Tankla korraldab kord aastas lühiajalist laagrit maakonna noortele. Omavalitsused toetavad vajadusel vähekindlustatud perede laste laagrites osalemist.

Võimalusi noorte iseseisvaks tervistavaks ja arendavaks puhkuseks on piirkonnas palju. Noorsootööd toetav infrastruktuur on arenenud ning koosneb mitmetest spordiväljakutest ja –platsidest, noortekeskuses ja noortetubades on loodud tingimused arendavaks puhkuseks jne. Piirkonna suurimaks miinuseks on korraliku jalgpalliplatsi puudumine, mille kasutamise sihtgrupp oleks suur. Spordiplatside hooldusi ja korrashoidu teostavad üldiselt omavalitsused, eraettevõtetele kuuluv infrastruktuur on hooldatud koostöös omavalitsuste ja ettevõtetega. (Valgamaa Noorteportaal Tankla)

Noorte töökasvatus – piirkonnas puuduvad omavalitsuste poolt läbiviidavad töömalevad ning töö- ja puhkelaagrid. Viimati toimus piirkonnas töö- ja puhkelaager 2004. aastal. Ülemaakondlikku malevat viis 2014. aastal läbi MTÜ Valgamaa Noorsootöökeskus Tankla. Noortele töökasvatuse pakkumine malevate ja töölaagrite näol problemaatiline peamiselt rahaliste vahendite puudumise tõttu ning koostöö leidmise tõttu ettevõtetega. (Valgamaa Noorteportaal Tankla)

Rahvusvaheline noorsootöö – rahvusvahelise koostöö kogemuse omandamist noorsootöötajatele toetavad kohalikud omavalitsused välisprojektides ja –koolitustes osalemisena tööajast. Omavalitsused ega kohalik noortekeskus ja noortetoad ise rahvusvahelise noorsootöö võimalusi noortele ja noorsootöötajatele ei paku. Samuti ei ole piirkonnas organisatsioone, kes rahvusvahelisi projekte läbi viiks.

Noorte osalus – noorte osalus on Tõrva piirkonnas hästi arenenud. Piirkonna ainus noortevolikogu Tõrvas on tugev ning aktiivne. Noortel on läbi noortevolikogu võimalus kaasa rääkida omavalitsust puudutavates teemades. Lisaks noortevolikogule on piirkonnas koondunud tugev aktiivgrupp, kes viivad läbi erinevaid projekte, kontserte, kampaaniaid jne. Piirkonnas tegutseb ka noorte poolt algatatud ja läbiviidav projektraadio Tõrva Raadio, kuhu on kaasatud noori igast piirkonna omavalitsusest. Tõrva Raadio on tõhus noorsootöö vahend kasvatamaks üles sihikindlaid, kohusetundlikke ning ühiskonnateadlikke noori. (Tõrva linna arengukava 2014-2025. 2014)

Uurimuse eesmärk

Käesoleva uurimistöö eesmärk on selgitada välja, millisena näevad Tõrva linna, Helme valla, Põdrala valla ja Hummuli valla noorsootöötajad ja noored noorsootöö korraldust tulevases ühinenud piirkonna omavalitsuses. Arutelu käigus püütakse leida parim lahendus tulevase ühinenud omavalitsuse noorsootöö korraldusele. Püütakse välja selgitada noorsootöötajate ja noorte arvamus omavalitsuse noorsootööd puudutava struktuuri korralduse osas: kes on noorsootöö eest vastutajad, kes koordineerib noorsootööd, mis institutsioonid pakuvad noorsootöö teenuseid.

Töös püstitatakse järgnevad kaks uurimisküsimust:

- Millisena näevad noorsootöö korraldust ühinenud omavalitsuses piirkonna noored?
- Millisena näevad noorsootöö korraldust ühinenud omavalitsuses piirkonna noorsootöötajad?

Uurimisküsimustele vastuse saamiseks uuritakse noortelt ja noorsootöötajatelt nende arvamust, milline peaks tulevas ühinenud omavalitsuses noorsootöö korraldus välja nägema. Küsiti noorsootööd arvamust noorsootööd koordineeriva ning vastutava asutuse kohta, noorsootöö teenuseid pakkuvate asutuste olemasolu ühinenud omavalitsuses.

Lisaks noorsootööd puudutavat struktuuri uuritakse noortelt ja noorsootöötajatelt noorsootöö valdkondade edendamise ühinenud omavalitsuses. Uuritavateks valdkondadeks

on hetkel piirkonnas pigem murekohaks olevad valdkonnad ning positiivne valdkond noorte osalus. Valdkondadeks on huviharidus ja huvitegevus, noorte teavitamine, noorte nõustamine, noorte töökasvatus ning noorte osalus. Töös uuritakse, kuidas väljatoodud valdkondi piirkonnas arendada, parandada ning milline oleks noorte ja noorsootöötajate arvates optimaalne lahendus.

Metoodika ja valim

Käesolev uurimus põhineb kvalitatiivsel uurimisel. Andmete kogumine on läbi viidud küsitluse põhjal. Uuringus osalesid Tõrva linna, Helme valla, Hummuli valla ja Põdrala valla noorsootöötajad (igast omavalitsusest üks) ning igast omavalitsusest üks aktiivne noor, kellel on igapäevaselt kokkupuuteid oma piirkonna noorsootööga. Noorsootöötajaid on igas neljas omavalitsuses üks v.a Tõrva, kus on tööl noorsootöötaja ning noortekeskuse juhataja. Tõrvast sai valitud vastama noortekeskuse juhataja, kuna tema tööülesanneteks on muuhulgas noorsootöö koordineerimine ja korraldamine. Lisaks on Tõrva noorsootöötaja olnud sellel ametikohal küsitletavate valimise hetkeks 3 kuud ning omas vähest kogemust piirkonna noorsootöös. Noortekeskuse juhataja on ametis olnud üle kahe aasta ning omab rohkem teadmisi piirkonna noorsootööst.

Noored said välja valitud töö autori varasemate kokkupuudete ning noorsootöötajate soovitude alusel. Põdrala noor on kooliealine ning noorsootööga puutub igapäevaselt kokku oma kodukohas ning laiemalt näeb pilti külastades huviringe Tõrvas ning lüües kaasa noorteraadio Tõrva Raadio tegemistes. Hummuli noor on ülikooliealine ning tema noorsootööga kokkupuutumine on toimunud peamiselt läbi kohaliku noortekeskuse. Lisaks on küsitletav Hummuli noor kohaliku omavalitsuse volikogus ning näeb laiemat pilti ka noorsootöö korralduses. Tõrva noor on ülikooliealine ning omab neljast noorest kõige suuremat kogemust noorsootööga olles aastaid Tõrva Noortevolikogu liige, aktiivne erinevates organisatsioonides. Helme noor on ülikooliealine ning noorsootööga puutub kokku läbi Tõrva Noortevolikogu, erinevate organisatsioonide ning Tõrva Raadioga. Põdrala ja Hummuli noored sai välja valitud noorsootöötajate soovitusel, Helme ning Tõrva noorega on töö autoril varasemaid kokkupuuteid ning said välja valitud teades nende pädevust uurimustöö teemades. Kokku osales uuringus 8 inimest. Uuringus osalejaid kirjeldatakse töös omavalitsuse järgi, kus noorsootöötaja töötab või noor elab, mitte nime järgi.

Küsitlused jagati välja e-posti teel aprillis 2016. Sel ajal toimus piirkonnas ühinemislepingu koostamine ning tulevaste plaanide paikapane. Küsitluse läbiviimise aeg oli sobiv, kuna piirkonnas valitseb üldine meelestatus ning mõtlemine tulevikule ja elukorraldusele pärast 2017. aasta kohalike omavalitsuste volikogude valimisi. Töö autor pöördus kokku 4 noore ning 4 noorsootöötaja poole, kes kõik esitatud küsimustele vastasid. Küsitluse vastamiseks oli küsitletavatel aega 1 nädal.

Küsitlus koosnes kaheksast temaatilisest avatud küsimusest, mille kõrval olid täpsustavad teemat puudutavad küsimused (Lisa 1). Kaheksa küsimust on töö autori arvates optimaalne, et saada kätte küsitletavate arvamus piirkonna noorsootöö korralduse pidepunktide osas. Küsitlus oli kokku pandud lähtuvalt uurimusküsimustest ning töö eesmärgist, et vastuste abil selguks, milline peaks noorte ja noorsootöötajate arvates olema noorsootöö korraldus ühinenud omavalitsuses. Küsimustiku küsimused valiti praeguste peamiste murekohtade järgi ning samuti küsiti arvamust hetkel piirkonna plussi noorte osaluse kohta. Vastuste kvalitatiivne sisuanalüüs toimus MS Word keskkonnas koondades sarnased vastused noorte ja noorte, noorsootöötajate ja noorsootöötajate ning noorte ja noorsootöötajate vahel. Samuti jälgiti sarnasusi ja erinevusi vastanute omavalitsuste lõikes.

Tulemused ja arutelu

Uuringus osales kokku 4 noorsootöötajat ning 4 noort. Küsitlus oli mõlemale grupile samad. Tulemused esitatakse küsimuste ja teemade järgi. Tulemuste selgemaks ja ökonoomsemaks esitamiseks on sarnased mõtted toodud välja koondatult. Saadud tulemusi analüüsitakse uurimisküsimuste kontekstis tuues välja peamised sarnasused ja erinevused noorte ja noorsootöötajate vastustes. Samuti võrreldakse noorsootöötajate ning noorte vastuseid sihtgrupi ning elukoha kontekstis.

Tulemusi aitasid tõlgendada töö autori kahe ja poole aastane kohaliku omavalitsuse volikogu kogemus ning nelja-aastane kogemus noorsootöö valdkonnas. Arutelu eesmärgiks on välja selgitada, millisena näevad noored ja noorsootöötajad noorsootöö korraldus ühinenud omavalitsuses.

Hinnang noorsootöö hetkeolukorrale Tõrva piirkonnas. Hetke noorsootöö plussid ja miinused.

Küsitletud noored hindavad piirkonna noorsootööd erinevalt ning veel erinevalt oma enda omavalitsuse noorsootööd.

Helme valla noor näeb piirkonna noorsootöö positiivse küljena selle arengut ning erinevatele huvigruppidele tegevuste ja võimaluste pakkumist, lisaks, et põimunud piirkonnas ei teha vahet noorte päritolu kohta ning kaasatakse neid sõltumata elukohast ning samuti ka erinevate info- ja meediakanalite olemasolu, kust saab teavet piirkonnas toimuva kohta. Helme noor lisas: „*Miinuseks on võib-olla see, et pole kindlat ja head plaani, milleni tulevikus jõuda tahetakse. Samuti tuleks rohkemate noorte käest uurida, mis on nende huvid ja eesmärgid. Siiani on küsitlustesse kaasatud üsna vähe noori.*“ Helme noor peab oluliseks, et noorte arvamust küsitakse ning sellega ka arvestatakse. Teiste lähimavalitsuste noorsootööd ei oska Helme valla noor kommenteerida.

Hummuli valla noor näeb kõige aktiivsema ja paremana Tõrva linna noorsootööd. Oma valla noorsootöö on tema silmis aastatega järjest kehvemaks läinud, kuna varem edukalt toiminud MTÜ enam aktiivselt ei tegutse. Samuti puudub Hummulis konkreetne noorsootöötaja, kes motiveeriks lapsi näiteks koolis käima. „*Piirkonna plussiks pean iga-aastast suvekooli, millesse kaasatakse terve Valgamaa noored kokku, igast omavalitsusest umbes 10 inimest,*“ tõi Hummuli noor välja piirkonna noorsootöö parima külje.

Põdrala valla noor ei hinda samuti oma valla noorsootööd eriti hästi. Peab miinuseks, et peamiselt tegeletakse ainult lastega vanuses 7-13 ning noored vanuses 14-16 jäävad varju, kuna neil on igav käia noortetoas, kus neid midagi tegema ei suunata. Plussina näeb Põdrala valla noor, et kui on mõni suurem üritus, siis nendel jagub tegevusi ning saab huvitavaid elamusi. Teiste omavalitsuste noorsootööga ei ole Põdrala valla noor väga kokku puutunud.

Tõrva noor: „*plussiks pean kindlasti uue noorsootöötaja leidmist. Tegu väga kogenud noorsootöötajaga, kellest ootan isiklikult päris palju.*“ Lisaks näeb positiivsena seda, et noortel on oma kodukoha lähedal hea käia noortekeskuses. Olemas on noortekeskus nüüd ka Helme vallas ning hea on, et need on jätkuvalt ka Põdralas ja Hummulis. Samuti see, et Tõrva noorsootööd toetab tugev Tõrva Noortevolikogu ja noorte omaalgatus on suur. „*Positiivne on ka see, et Tõrva noorsootööd toetab tugev noortevolikogu ja noorte omaalgatus on suur. Kui*

siia lisandub juurde ka noorte omaalgatusprogramm, siis aitab see noorte aktiivsust veelgi tõsta,“ tõi Tõrva noor välja oma ootused. Negatiivsena näeb Tõrva linna noor, et koostöö piirkonna noorte ning noortekeskuste vahel on väike. Näiteks ei tea väga, millega tegelevad Hummuli ja Põdrala noored. Samuti annab edasi arendada 19+ noorte kaasamist noorsootöösse, mis on väljakutse igas piirkonnas.

Noorsootöötajad hindavad piirkonna noorsootööd üldjoontes paremaks kui noored. „*Tõrva piirkonna noorsootööd võib pidada rahuldavaks või isegi heaks,*“ Hummuli noorsootöötaja. Hummuli noor: „*Hummuli põhjal võin järeldada, et iga aasta järel on olukord järjest kehvem...*“

Helme valla noorsootöötaja arvates piirkonna noorsootöö aina paraneb. Selle põhjuseks peab lisarahastust omavalitsustelt ning aktiivseid noori, kes on ise ettevõtlikud ning avaldavad julgelt oma arvamust. Peab plussiks ka seda, et igas omavalitsuses on noortel olemas koht, kuhu nad saavad minna.

Hummuli valla noorsootöötaja: „*Tõrva piirkonna noorsootööd võib pidada rahuldavaks või isegi heaks, kui võtta aluseks see, et põhikooliealiste noorte jaoks on kavandatud aega ja tegevusi. Gümnaasiumiealised on leidnud endale ise mitmeid alternatiivseid ettevõtmisi.*“ Hummuli noorsootöötaja näeb noorsootöö plussina tegevuste olemasolu. Lisaks tegevustele lisas plussina ka spordisaalide, harjutusruumide, kino ja muusikakooli olemasolu. Miinuseks peab olukorda, et mida suurem on omavalitsus, seda vähem jagub raha. Leiab, et väikevaldades toetatakse noorte tegevusi ja osalemist piirkondlikes tegevustes enamasti täielikult. Miinuseks peab veel ka seda, et puudub multifunktsionaalne keskus, mis võiks ühtlasi olla huviharidus- ja kultuurikeskus koos korraliku lava ja harjutusruumidega, seal peaksid olema ka stuudiod ja ateljeed. Hummuli noor toob noorsootöö miinused välja järgnevalt: „*Hummuli põhjal võin järeldada, et iga aasta järel on olukord järjest kehvem, kui varem toimis edukalt MTÜ Hummuli Noortekeskus, siis kahjuks tänaseks päevaks on sellest järele jäänud vaid MTÜ, mille tegevusteks inimesi enam ei jätku ning mis enam ei toimi. Samuti puudub konkreetne noorsootöötaja, kes motiveeriks lapsi koos käima.*“

Põdrala valla noorsootöötaja peab piirkonna noorsootöö hetkeolukorda rahuldavaks ning plussiks noorsootöö olemasolu piirkonna erinevates punktides. Miinuseks olukorda, kus vaatamata kõikidele pingutustele ei jõua noorsootöö ikka veel kõikide noorteni.

„Probleemiks: transport, lapsevanemate vähene informeeritus jm,“ tõi Põdrala noorsootöötaja probleemina välja. Põdrala noore ja noorsootöötaja vastustest kõlab korduvalt välja probleemina transport, mis tolle piirkonna inimestele väga oluline teema on.

Tõrva noorsootöötaja:

Tõrva piirkonnas on olemas eraldi allasutusena avatud noorsootöö põhimõtetel tegutsev noortekeskus, kus töötab täiskohaga noorsootöötaja. Lisaks on täiskohaga TG's tegutsev huvijuht, kes teeb noorsootööd koolis. Meil on aktiivne noortevolikogu, noortel on erinevaid võimalusi (22 erinevat huviringi, tegevust) huvitegevuseks. Noored on kaasatud otsustesse nii läbi noortevolikogu, õpilasesinduse ja noortekeskuse aktiivgrupi.

Tõrva Noorsootöötaja näeb piirkonna noorsootöö kvaliteeti väga positiivsena tuues välja noortekeskuse, täiskohaga noorsootöötaja olemasolu ning huvijuhi olemasolu. Lisaks peab oluliseks aktiivse noortevolikogu tegutsemist, huviringide rohkust ning noorte kaasatust otsustesse. Miinuseks peab Tõrva noorsootöötaja vähest ja alamakstud töötajaskonda. Leiab, et Tõrvas peaks olema vähemalt 3 täiskohaga noorsootöötajat.

Esmase erinevusena noorte ja noorsootöötajate vahel näeb erinevust üldises hinnangus noorsootöö osas. Noorsootöötajad hindavad piirkonna noorsootööd märksa paremaks kui noored. Vastustest on näha, et noored hindavad pigem rohkem noorsootöö sisu ning on olemasoleva olukorra suhtes märksa kriitilisemad kui noorsootöötajad. Noorsootöötajad näevad pigem valdkonda heas seisus, kui on olemas noortekeskused ning noorsootöötajate ja huvijuhi ametikohad.

Tõrva noorsootöötaja poolt välja toodud tööjõu puudus on üks võimalikest põhjustest, miks noorsootöötajad noorsootööd paremas valguses näevad. Mitmetel praegustel noorsootöötajatel on ka muid ameteid ning palju teisi tegevusi, mille kõrvalt ei saa täielikult pühenduda ühele valdkonnale ning näha sügavuti selle plusse ja miinuseid. Noored oma igapäevaelus näevad paremini, mis toimub ning mis on peamised probleemid.

Üheks noorsootöö parandamise vahendiks ühinenud omavalitsuses saab kindlasti olla tööjõu kasvatamine, et noortel oleks rohkem vahetut suhtlemist noorsootöötajatega ning et ka 19+ noorte mured ja rõõmud jõuaksid noorsootöötajate ning kohaliku omavalitsuseni.

Ühinenud omavalitsuses noorsootöö eest vastutav ja koordineeriv asutus või organisatsioon.

Küsimuse eesmärk oli välja selgitada, millist asutust või organisatsiooni näevad noored ja noorsootöötajad noorsootööd koordineeriva ning vastutavana. Kas selleks peaks olema kohalik omavalitsus, mõni kohalik mittetulundusühing, maakondlik mittetulundusühing, maavalitsus vms.

Põdrala ning Hummuli noored arvasid, et ühinenud omavalitsuses peaks noorsootöö eest vastutama ning seda koordineerima mittetulundusühing. Põdrala noor arvab: „*maakondlik MTÜ, sest siis saavad rohkem ühe maakonna noored kokku ning arutada, mis toimub eri paikades. Oleks kogu maakonnal huvitavam, sest siis muutuvad noored kokkuhoidvamateks.*“ Põdrala noor näeb vastutava organisatsiooni ülesandena noorte ühendamist, maakonnatunde tekitamist.

Hummuli noor peab heaks lahenduseks, kui noorsootööd koordineeriks kohalik aktiivne noorte MTÜ, mis kaasaks kogu piirkonna noori, kirjutaks projekte ning viiks läbi laagreid.

Kõik noorsootöötajad ning Tõrva ja Helme noored arvasid, et noorsootöö eest peaks vastutama kohalik omavalitsus. Helme noor arvas, et „*koordineerima peaks seda tööd kohalik omavalitsus, kuna kohalikul omavalitsusel on minu nägemuse kohaselt kõik rohkem vahendeid, et noorsootöö kvaliteeti parandada.*“ Helme noor peab oluliseks noorsootöö jätkusuutlikkust, mida aitaks saavutada omavalitsuse rahalised vahendid.

Hummuli noorsootöötaja arvates tagab KOVi vastutamine järjepidevuse nii töötajate kui finantseerimise suhtes. Tõrva noorsootöötaja sõnul peaks KOV määrama valdkonna prioriteedid ning määrama koordineeriva asutuse (näiteks üks noortekeskus). Helme noorsootöötaja kirjeldab, et „*kohapeal peaks vastutama eelkõige kohalik omavalitsus, üks juhtiv noortekeskus, kel on ülevaade uues suures omavalitsuses toimuvast. Seejärel on ülevaade maavalitsusel ja tehakse tihedat koostööd maakondliku MTÜ-ga.*“ Helme noorsootöötaja näeb noorsootöö struktuuris vastutajana kohalikku omavalitsust, mille järel liiguks vastutus kohalikule noortekeskusele ning seejärel maavalitsusele ning maakondlikele mittetulundusühingutele, millega tehakse tihedat koostööd.

Tõrva noor:

Kindlasti kohalik omavalitsus. Leian, et KOV oskab kõige paremini antud tegevust suunata. Süsteem peaks olema nii, et on üks abilinnapea ja üks osakond, mis

noorsootöö koordineerimisega tegeleb vallavalitsuse tasandil ning üks noortekeskus ühe juhatajaga, mis haldab kõiki noortekeskusi omavalitsuses.

Noorsootöö eest vastutava ja koordineeriva üksusena nägi valdav enamus vastanutest kohalikku omavalitsust. Mittetulundusühingu variandi poolt olivate põhjendused ei olnud piisavad, et võrrelda MTÜ variandi paremust KOVi ees. Vastustest lähtuvalt peaks struktuur ühinenud omavalitsuses välja nägema nii, et vastutajaks ja koordineerivaks üksuseks on kohalik omavalitsus, kus vastutajaks on määratud üks abivallavanem või üks osakonnajuhataja, mille all on määratud koordineeriva asutusena näiteks üks valla noortekeskus. Noortekeskuse juhataja ülesanne oleks hallata kõiki teisi valla noortekeskusi ning noortetubasid, teha koostööd kohalikul tasemel ning maakondlikult mittetulundusühingutega, noortega, lapsevanematega, maavalitsusega jne. Kohaliku omavalitsuse ülesanne oleks paika seada noorsootöö prioriteedid ning finantseerida valdkonda. Põdrala ning Hummuli noorte poolt välja pakutud aktiivsed MTÜd oleksid kindlasti tähtsal kohal struktuuris olles rohujuure tasemel noorte häälekandja, kooskäimise koht jne.

Ühinenud omavalitsuses noorsootöö teenuseid pakkuvad asutused ja organisatsioonid.

Küsiti, millised asutused ja organisatsioonid peaksid kindlasti ühinenud omavalitsuses noorsootöö teenuste pakkumist jätkama ning milliseid ei peaks.

Nii noored kui noorsootöötajad olid ühel arvamusel, et ühtki praegust asutust ei tohiks kindlasti kinni panna. Põdrala valla noor: „*kindlasti peaksid jätkama need asutused, ilma milleta ei saa ja kus on tahtjaid. Minu arust ei tohiks ühtegi vana asutust kinni panna, sest nt. maakohtade ja linnade vahel käia on ka raske (nt raamatukogus käimine).*“ Helme noor tõi välja, et Tõrva noortekeskus peaks oma suuri ruume otstarbekamalt kasutama. Tõrva noor ning Helme noorsootöötaja leidsid, et peaks läbi viima koolitusi ning infopäev treeneritele ja huviringi juhendajatele, et ka nemad teadvustaksid endale, et ka nemad tegelevad noorsootööga ning neil on samuti roll noore arengule kaasaaitamises.

Uutest asutustest või organisatsioonidest leidis Põdrala noor, et võiks olla midagi, mis aitaks ka maakohtades elavatel lastel ja noortel tegeleda spordiga ning läbi viia treeninguid.

Hummuli noorsootöötaja:

Uutest asutustest võiks Tõrvas olla Kunstikool. Või siis liita Muusikakool ja Kunstikool kokku Kaunite Kunstide kooliks. Ilmselt on selle juures veel valdkondi,

mida saab lisada – tele ja raadiorežii näiteks, fotokunst.... Loominguline tegevus üldisemalt. Tekiksid uued töökohad, piirkonda tuleks uusi loomingulisi inimesi. Hilisematel õhtutundidel saaks pakkuda tegevust ka täiskasvanutele.

Hummuli noorsootöötajal on noorsootöö teenuseid pakkuvate asutuste koha pealt kõige tugevam visioon pakkudes välja lahenduse, kuidas piirkonda uut hingamist tuua ning läbi noorsootöö ka uusi töökohti ning majanduslikku kasu.

Üldjoontes peaks ühinenud omavalitsuses alles jääma kõik praegused noorsootöö teenuseid pakkuvad asutused ja organisatsioonid. Vastustest lähtuvalt peaks muutustena paremini ära kasutama Tõrva noortekeskuse ruume, koolituste läbiviimist treeneritele ja huviringide juhendajatele ning võimalusel koondada erinevad kunstiga tegelevad ringid ja asutused ühiseks huvikooliks.

Huvitegevus ning selle jõudmine iga seda sooviva nooreni.

Küsiti, millised ja kui palju huviringe peaks toimuma väljaspool keskust Tõrvat. Samuti, millist lahendust nähakse huviringides käimist puudutavale transpordiprobleemile.

Huviringide toimumise koha pealt leiavad valdavalt kõik küsitletud, et suuremad ja kvaliteetsemad ringid peaksid kindlasti toimuma keskkuses Tõrvas. Põdrala noorsootöötaja: „Arvan, et väikesed huviringid peaks olema koolide ja miks mitte ka noortekeskuste juures, aga suuremad ja kvaliteetsemad keskkuses.“ Samuti pooldatakse noortel võimalikul lähedal toimuvaid huviringe, kuid Helme noore arvates ei peaks see olema kohustuslik, vaid sõltuma konkreetsetest kohtadest ning vajadustest. Väiksemad ringid keskustest väljas peaksid Põdrala noorsootöötaja arvates toimuma näiteks koolide või noortekeskuste juures. Tõrva ja Helme noorsootöötajad peavad oluliseks ruumide sobivust huviringide jaoks ning kasutada ära olemasolevaid võimalusi ka väljaspool keskust.

Infot huviringide kohta peaks jagama noorsootöötajad ning peaks jälgima ka, et info saaks üles interneti, leiavad Helme noorsootöötaja ning Põdrala, Hummuli ja Helme noored.

Helme noor:

Transpordiprobleemiga olen ise isiklikult kokku puutunud ning seetõttu on võib-olla palju minu kooliajal tegemata jäänud, kuna bussid lõpetasid liiklemise väga vara. Juba väga suureks abiks oleks üks õhtune buss, mis käiks läbi kõik keskusest kaugemal asuvad paigad nt kella 20-20.30 paiku.

Transpordi koha pealt leidsid lisaks Helme noorele ka Tõrva noor ning Tõrva noorsootõtaja, et tuleks õhtusel ajal käima panna mobiilne huviringi buss või bussiliiklust ümber korraldada nii, et noored saaksid õhtul pärast huviringe ilusti koju. Hummuli noorsootõtaja näeb, et bussiliikluse probleemi peaks andma näiteks Valgamaa Kutseõppekeskuse logistika eriala õpilastele lahendamiseks, et leida otstarbekas ja efektiivne viis, kuidas bussiliiklust piirkonnas korraldada.

Huviringide koha pealt ei leidnud ükski vastaja, et tuleks ellu viia suuri muutusi. Üldiselt lähtuvad kõik vastajad põhimõttest, et suuremad ja peamised ringid võiksid toimuda keskused Tõrvas ning sõltuvalt vajadusest ja huvist peaks väiksemad ringid toimuma väljaspool keskust. Transpordiprobleemi lahendamiseks on osadel vastajatel mõte panna käima mobiilne buss või luua eraldi bussiring õhtusel ajal, kuid keegi ei ole seni läbi viinud analüüsi, kui suuri kulutusi see omavalitsusele kaasa tooks. Samas mainisid peaaegu kõik vastajad ära, et transpordiprobleem on oluliseks teemaks praegu ning millega tuleks kindlasti ühinenud omavalitsuses tegeleda.

Noorteinfo ja noorte teavitamine, piirkonna infoportaalid.

Noortelt ja noorsootõtajatelt küsiti, mis asutus või organisatsioon peaks Tõrva piirkonnas tegelema noorte teavitamisega ning läbi milliste infokanalite. Lisaks, kes peaks haldama juba olemasolevat Tõrva Noorteportaali ning kas nähakse vajalikuna eraldi infoportali lisaks omavalitsuse, noortekeskuse, kooli jt infokanalite.

Helme, Hummuli ning Põdrala noored tõid välja, et peamine noorte teavitamine peaks toimuma koolis, kuna see on koht, kus on noored kättesaadavad. Tõrva noor arvas, et parimaks info vahendajaks on sotsiaalmeedia.

Peaaegu kõik vastajad tõid välja, et ühinenud omavalitsuses peaks olema üks noortele ning ka nende vanematele suunatud infoportaal.

Tõrva noor:

Ma arvan, et parim info vahendaja on täna siiski sotsiaalmeedia ja see sama äramainitud Tõrva Noorteportaal. Usun, et selle portaali uuendamine sisu mõttes võiks jääda noortekeskusele ja noortevolikogule. Leian, et kogu noorsootöö puudutava materjali peaks sealt kätte saama. Aga täna siiski üritatakse oma infokanalit käima lükata, kuigi on olemas väga tugev Tõrva Noorteportaali Facebook näiteks.

Helme noorsootõtaja:

Kui on üks portaal, siis selle haldamine on mahukas ning nõuab inimest, kes sellega pidevalt tegeleb. Samuti tekib sinna infomüra, kuna hallatav info on nii suur ja inimene ei pruugi ei leida üles talle vajalikku/ huvipakkuvat uudist. Kuid vajadusel saab ühest kohast kätte kogu info. Ja mõnes mõttes on lihtsam reklaamida üht lehekülge, kui mitut. Samas kui on väiksemad infolevitamiskohad, siis inimene teab kust saab tema piirkonna kohta infot ning selle haldamine on kergem, sest ei pea otsima igalt poolt uudiseid kokku. Aga kui on jälle palju kohti ja tahadki teada mis toimub suuremal territooriumil, siis peab külastama mitut kohta.

Tõrva noore ja Helme noore vahel erines arvamus ühise noorteportaali osas. Tõrva noor näeb hea lahendusena üht kesksel noorsootöö portaali, kuid Helme noor on sellise mõtte suhtes skeptiline ning näeb erinevate väiksemate portaalide positiivseid külgi rohkem.

Põdrala ning Hummuli noorsootöötaja leidsid, et ühist infoportaali peaks haldama kohalik omavalitsus ning võimalusel palkama ka inimese, kelle üks ülesannetest olekski infoportaali eestvedamine. Tõrva noorsootöötaja arvates peaks kogu noorte teavitusega seotud infokanaleid (sh noorteportaal, sotsiaalmeedia jne) haldama noorsootööd koordineeriv asutus. Tõrva ning Helme noored arvasid, et infokanalit peaks haldama ja eest vedama kas noortevolikogu või noortekeskus. Põdrala ja Hummuli noorsootöötajad peavad oluliseks, et infoportaali oleksid kaasatud ka noored ja lapsevanemad ning sinna peaks postitusi teha ning infot lisada ka noorsootöötajad ja teised kokkulepitud isikud.

Tõrva noorsootöötaja:

Noorsootööd koordineeriv asutus peaks koordineerima ka kogu noorte teavitusega seotuid infokanaleid (sh noorteportaal, sotsiaalmeedia jne). Kogu info peaks olema koondatud ühte portaali ning info all olen silmas pidanud teemavaldkondadena: noorsootöö võimalustest teavitamist, haridust, noorte osalust ja kaasamist, töö ja karjäär jne.

Hummuli noorsootöötaja kirjeldab portaali järgnevalt: „seda peaks hoidma värske ja huvitavana. See peaks ühendama nii FB, raadio, ja tv, seal peaks olema üleval piirkonnas toimuvad noorteüritused või sündmused, kuhu noored on oodatud või mis võiks neile huvi pakkuda.“ Tõrva ja Hummuli noorsootöötajal on noorteportaali osas olemas visioon, mida see peaks sisaldama ning näevad selle kasutegurit.

Noorteinfo osas on valdavalt ühine mõte ja suund vastajatel üks suur infoportaal noortele, kus oleks põhjalik info noori ning ka nende vanemaid puudutavatel teemadel. Infoportaali haldamise koha pealt olid samuti vastajad valdavalt üksmeelel või mõtlesid

sarnaselt, pidades sobivaks vastutajaks kas noortekeskust, kohaliku omavalitsuse töötajat või noortevolikogu võimalusega ka teistel asutustel ja asjaosalistel portaali infot lisada.

Noorte nõustamine ning selle kättesaadavus kohalikus omavalitsuses.

Noortelt ja noorsootöötajatelt küsiti, mis asutus või organisatsioon peaks ühinenud omavalitsuses tegelema noorte nõustamisega. Lisaks, kas noorte nõustamisteenus peaks omavalitsuses olema igapäevaselt kohapeal või on nende arvates sobiv variant väljaspoolt omavalitsust tellitav teenus (nt. Rajaleidja keskus).

Hummuli noore ning noorsootöötaja ja Helme noore arvates piisab ühinenud omavalitsuses, kui noorte nõustamisega tegeleb Rajaleidja keskus. Hummuli noorsootöötaja arvas, et „*Rajaleidja sobib küll. Riik finantseerib, spetsialistid on olemas. Nad saavad ju nõustada ka kohapeal kokkulepitud aegadel. Pole mõtet tegevusi dubleerida.*“

Hummuli noor arvas, et esialgu sobib Rajaleidja keskus, kuid edaspidi tuleb analüüsida noorte arvu ning nõustamise vajadust ja selle põhjal otsustada, kas on vaja kohalikku nõustajat. Helme noor tõi välja, et koolipsühholoogi olemasolu on esmatähtis igapäevaselt, kuid teisi nõustamisteenuseid võiks pakkuda Rajaleidja.

Põdrala noor tõi välja, et kuna Rajaleidja keskus asub maakonnakeskuses Valgas, siis Põdrala noorel on seal kaugel käia ning seetõttu peaks nõustamine toimuma kohapeal.

Helme noorsootöötaja:

Koolides peaks olema vastavalt haritud inimene, kes nõustab noori ning on neile kättesaadav. Samuti tuleks harida teisi noortega tegelejaid, et esmast nõustamist nad oleksid võimelised andma. Praegu peab Rajaleidja jõudma nii koolidesse kui ka noortekeskustesse ning seetõttu on töökoormus suur ja nooreni jõudmine võtab aega. Pigem peaks noore toetamine ja nõu andmine olema kodule võimalikult lähedal, mitte noor peaks sõitma Valka, kus toimub vestlus talle võõras keskkonnas. Inimene, kes puutub kokku noorega igapäevaselt on esmane, kes näeb temas muutusi ning on kontakti lihtsam luua, kui võhivõõral.

Tõrva noor mõtleb Helme noorsootöötajaga sarnaselt ning lisab, et „*Rajaleidja keskuse nõustajad ei tunne kohalikku olustikku, kuna nad ei ole igapäevaselt kohal, ning ei pruugi ka kõikide noorteni jõuda. Noored ei usalda kergelt võõraid ning seetõttu peaks olema nõustamine kättesaadav koolis ning noortekeskuses.*“

Tõrva noorsootöötaja tõi samuti välja, et igapäevane noorte nõustamine peaks olema noorele kättesaadav koha peal noorsootöötaja näol noortekeskuses, karjäärinõustaja, psühholoogi ning sotsiaalpedagoogi näol koolis ning lastekaitse spetsialisti näol kohalikus omavalitsuses. Tõrva noorsootöötaja lisas aga ka, et Rajaleidja keskuse teenused peaksid noortele kättesaadavad olema. Helme noorsootöötaja arvas ka, et „*tuleks harida teisi noortega tegelejaid, et nad oleksid võimelised esmast nõustamist andma.*“

Noorte nõustamise osas tuli välja selge erinevus arvamuses sõltuvalt vastanud elukoha kaugusest maakonnakeskusest, kus asub Rajaleidja keskus. Mida kaugemal on vastanud omavalitsus, seda olulisemaks pidas ta kohapealse nõustaja olemasolu ühinenud omavalitsuses. Kohapealse nõustaja olemasolu pooldajad peavad nõustaja all silmas peamiselt esmataseme nõustamist noorsootöötaja, koolipsühholoogi ning sotsiaalpedagoogi näol. Need vastajad pooldavad ka kõik Rajaleidja spetsialistide kasutamise võimaluse olemasolu.

Noorte töökasvatus ja selle parandamine piirkonnas, malevad ning töö- ja puhkelaagrid.

Noortelt ning noorsootöötajatelt küsiti, millist lahendust näevad nad noorte töökasvatuse võimaluste parandamisel piirkonnas. Lisaks, kui oluliseks peavad nad malevate ning töö- ja puhkelaagrite läbiviimist kohaliku omavalitsuse poolt.

Vastanutest pidasid kõik noorte töökasvatust ning tööharjumuste tekitamist väga oluliseks ning vajalikuks teemaks. Samuti leiavad kõik vastanud, et malevaid ning töö- ja puhkelaagreid võiks kohalik omavalitsus kindlasti läbi viia. Hummuli noorsootöötaja mainib aga ära, et riigi ning Euroopa Liidu poolsed kitsendused ja piirangud on liiga jäigad, mis raskendab omavalitsusel noorte töökasvatusega tegelemist. Karmid seadused mainib ära ka Helme noorsootöötaja. Hummuli noor toob malevate plussina välja, et „*tänapäeva noor ei tea enam päris täpselt mis on töö tegemine, kuid nende laagrite ja malevate korraldamine toob neile juurde oskusi, kogemusi, sõpru, töötahet.*“

Helme noorsootöötaja:

Noorte tööharjumuse tutvustamine on oluline, kuna üha enam ei suudeta kaua aega ühel töökohal püsida, sest noorest east puudub see harjumus. Ja tegelikult noored tahavad ise raha teenida, kuid neile ongi raskeks kohaks see, et ei leia tööd, kuhu neid võetaks. Tuuakse vabandusteks karmid seadused, mis piirab noore töötegemist kui ka rahalist seisu, et ei ole võimalik võtta lisainimesi juurde. Malevad ja laagrid on olulised, kuna enamasti sealt saavadki noored oma esimese töökogemuse ja näevad, et raha ei tule nii kergelt, kui tundub.

Helme noorsootöötaja toob välja, et noored on ise need, kes tahavad tööd ning raha teenida. Samuti toob Helme noorsootöötaja välja töökasvatuse olulisuse ning malevate ja töölaagritest saadava esmase töökogemuse tähtsuse. Tõrva ja Põdrala noorsootöötajad leiavad, et töökasvatuse puhul peaks olema tugevam koostöö ettevõtjatega, kes tutvustaksid oma tegevust ja võimalusi, ning samuti tuleks koolitada lapsevanemaid noorte oskuslikuks juhtimiseks.

Noorte töökasvatus on oluliseks teemaks kõigile vastanutele ning leiavad, et malevate ning töö- ja puhkelaagrite läbiviimine noorte tööharjumuste kujundamiseks on kindlasti vajalikud ning sellega peaks ühinenud omavalitsus tegelema.

Noorte osalus ning aktiivsete noorte olemasolu järjepidevus. Noortevolikogu.

Noortelt ja noorsootöötajatel küsiti, kuidas saab kohalik omavalitsus tagada aktiivsete noorte ning noorte osaluse jätkusuutlikkust ja järjepidevust. Lisaks, kui oluliseks peavad vastanud uues omavalitsuses noortevolikogu olemasolu.

Põdrala noor leiab, et noori ei saa kohaliku omavalitsuse poolt aktiivseks sundida, kui neil endal ei ole huvi. Põdrala noor leiab, et „*huvi tekitamiseks saab proovida noorte kaasamist näiteks ürituste korraldamisse.*“ Hummuli noor toob välja, et „*ühinenud omavalitsuses tuleks ka ühildada ja tutvustada, sõpruskonnaks moodustada meie ühinenud noored. Tihedad koosviibimised ja tegevused.*“ Hummuli noor näeb noorte aktiivsusest otsustusprotsessides märksa olulisemaks noorte omavahelist läbisaamist, sõpruskonna olemasolu, milles koostöö alguse saab.

Helme noor toob välja, et kohalik omavalitsus ei tohiks arvata, et noored teevad kõike ise või et nad on passiivsed. Tema sõnul sõltub palju noorsootöö koordineerimisest ning kas on paika pandud kindlad plaanid ja eesmärgid. Samuti ei teeks Helme noore sõnul paha tublide ja aktiivsete noorte tunnustamine ning üleüldiselt peaks omavalitsus näitama, et noored on nende jaoks olulised.

Hummuli noorsootöötaja tõi noorte aktiivsuse toetamisena välja kvaliteetse huvihariduse ja huviringide võimaluste loomist.

Helme noorsootöötaja:

Aktiivseid noori tuleb märgata, neid kaasata, anda neile eneseteostamisvõimalusi ning kasvõi rahalise abi toel tagada jätkusuutlikkus. Noori tuleb motiveerida pidevalt, kuna nad pole harjunud pikka aega ühele konkreetsele asjale keskendumisele, siis õigepea ei paku see enam neile huvi ja pinget. Täiskasvanu peaks olema noortele toeks ja mentoriks, kes jälgib kõrvalt toimuvat.

Helme noorsootöötaja näeb, et noorte aktiivsuse jätkusuutlikkuse tagamiseks tuleb noori pidevalt motiveerida ning tunnustada ja oluline on ka täiskasvanute tugi.

Noortevolikogu vajadust ühinenud omavalitsuses näevad kõik vastanud noored ja noorsootöötajad. Samuti leiavad kõik, et noortevolikogus peaks olema noored üle terve piirkonna, kuna seeläbi jõuab info erinevatest paikadest aktiivsete noorteni. Põdrala noorsootöötaja näeb noortevolikogu kasuna ennekõike seda, et koondunud aktiivgrupil on võimalus rääkida kaasa ning selle läbi jõuab üksiku noore hääl kaugemale ja kõrgemale. Hummuli noorsootöötaja tõi välja, et noortevolikogu annab aktiivsetele noortele kogemuse ning kogemuse ka neile, kes noortevolikogu valivad. Läbi noortevolikogu saavad noored paremini aru kohaliku omavalitsuse toimimisest ja protsessi läbimisel kindlasti laiema silmaringiga. Helme noor toob noortevolikogu kasutegurina välja, et see sulataks jää erinevate omavalitsuste noorte vahel.

Tõrva noor:

Uues omavalitsuses võiks noortevolikogu töö kindlasti jätkuda. Eks ta saab olema raskem, kui varasemalt ning seda näiteks transpordi ja maa-ala suurenemise tõttu. Lisaks peaks noortevolikogu vahendid veidi kasvama, et olla jätkusuutlikum ning viia läbi erinevaid tegevusi pidevamalt, mitte elada projektist projekti.

Tõrva noor peab noortevolikogu jätkusuutlikkuse tagamisel oluliseks vahendite kasvatamist, et paraneks noortevolikogu vabadus ning väheneks projektide toel elamine. Helme noor toob välja, et ühinenud omavalitsuses peaks noortevolikogul olema paika pandud kindel roll noorsootöös, mitte lihtsalt niisama koos käima.

Noorte osaluse koha pealt ei ole vastajatel erinevaid arvamusi, vaid üldine meelestatus on, et noorte osaluse ning aktiivsuse kasvatamine on oluline ning kindlasti tuleb leida lahendusi, kuidas seda ühinenud omavalitsuses tõhustada. Samuti ollakse üksmeelel ühise noortevolikogu loomisel ning selle olulisusel noortele ning piirkonnale. Jätkusuutlikkuse koha pealt nähakse olulisena vahendite kasvatamist, noorte pidevat motiveerimist ja tunnustamist.

Küsitletud noorsootöötajad on kõik oma omavalitsuses töötanud vähemalt kaks aastat ning seeläbi omandanud kogemusi ja silmaringi piirkonna noorsootöö osas. Uuringu kordamine noorsootöötajate baasil toob erinevusi peamiselt ajafaktori tõttu, kuna noorsootöö valdkond on piirkonnas pidevalt arenemas, noored muutumas ning muutuvad ka probleemid, mida peetakse oluliseks. Kuni omavalitsuste ühinemiseni ei ole oodata ka muutusi noorsootöötajate seas. Erinevate omavalitsuste noorte arvamuse sai küsitluse meetodil edukalt kätte. Sarnase uuringu läbiviimine teistes ühinevate omavalitsuste piirkondades vajab suuremat läbimõtlemit ning noorsootöötajate ja noorte koondamist, kuna Tõrva piirkonna omavalitsused on juba varasemalt elukorralduselt põimunud.

Põhjalikuma uuringu läbiviimine on päevakorras pigem enne omavalitsuste ühinemist 2017. aasta oktoobris. Pärast seda on valdkonna struktuur paigas ning suuremate muutuste tegemine keerukam. Noorte ja noorsootöötajate arvamust konkreetsemates noorsootööd puudutavates valdkondades saab jätkuvalt uurida ka ühinenud omavalitsuses.

Töö tulemuste tõlgendamise piirangud

Kvalitatiivse uuringu tõttu ei saa kindlasti tulemusi üldistada. Töö kitsaskohana toob autor välja noorte arvamuste paljususe mittekajastamise. Samuti on üksikisikute arvamuste üldistamine liiga sõltuv isikute isiklikest kogemustest, tutvusringkonnast ning ei too välja laiapõhjalist arvamust. Noori on erinevas vanuses ning põhjalikuma noorte arvamuse väljaselgitamiseks peaks küsitlema noori igas vanuses ning igast uuritavast omavalitsusest. Praegusel juhul sai oma arvamust avaldada vaid 4 noort. Rohkemate noorte küsitlemiseks sobiks meetodina kvantitatiivne analüüs, mille abil jõuaks rohkemate noorteni. Samuti ei saa uuritud omavalitsuste põhjal teha üldistusi teiste ühinevate omavalitsuste noorsootöö korralduse planeerimisele, kuna piirkonnad on erinevad ning nendes on erinev noorsootöö tase, senine korraldus ning struktuur. Lisaks ei saa noorsootöö korraldust organiseerida ainult noorte ja noorsootöötajate arvamuse baasil ning neile lisaks tuleks intervjuuerida ning arvestada ka omavalitsusjuhtide arvamusi, kuna neil on suurem kogemus omavalitsuste struktuuride loomisel ning haldamisel.

Võimalikult sisuka, kuid samas vastajatele võimalikult vähe koormava küsitluse väljatöötamine ei õnnestunud töö autoril kõige paremini. Vastuste pikkustest oli näha, et esimesed vastused olid märksa sisukamad ning viimased 2-3 vastust tunduvat lühemad ning

vähem sisukad. Seega on vastused, mis puudutavad noorte osalust ning noorte töökasvatust, pigem pealiskaudsed ning nende põhjal suuremate järelduste tegemine küsitav.

Tänusõnad

Töö autor tänab kõiki uurimuses osalenud noorsootöötajaid ning noori, Valga Maavalitsuse noorsootöö spetsialisti ning Valga Avatud Noortekeskuse noorsootöö juhti.

Autorsuse kinnitus

Kinnitan, et olen koostanud ise käesoleva lõputöö ning toonud korrektselt välja teiste autorite ja toetajate panuse. Töö on koostatud lähtudes Tartu Ülikooli haridusteaduste instituudi lõputöö nõuetest ning on kooskõlas heade akadeemiliste tavadega.

Kasutatud kirjandus

- Chrisholm, Lynne. (2005) BRIDGES FOR RECOGNITION RECOGNISING NON-FORMAL AND INFORMAL LEARNING IN THE YOUTH SECTOR TERMINOLOGY CHEAT SHEET. http://pjp-eu.coe.int/documents/1017981/3084932/Bridges_for_recognition_n.pdf/1e7ebb5c-4edb-4bce-8fe0-db42605938c2
- Coussée, F, Verschelden, G, Van de Walle, T, Williamson, H.(2009) „The history of youth work and its influence on youth policy“
- Davies, B (2010) „Defined by history: youth work in UK“
- Ferchhoff , W. (2007). Jugend und Jugendkulturen im 21. Jahrhundert: Lebensformen und Lebensstile. Wiesbaden: VS Verlag für Sozialwissenschaften.
- Gurevits, A. (1992). Keskaja inimese maailmapilt. Tallinn: Kunst.
- Helme valla arengukava 2010-2025 (2015)
https://www.riigiteataja.ee/aktilisa/4231/0201/5008/Arengukava_2010_2025_09102015.pdf#
- Hummuli valla arengukava 2015-2020 (2014)
https://www.riigiteataja.ee/aktilisa/4081/0201/4012/Hummuli%20valla%20arengukava%202015_2020.pdf#
- Jõe, H. Oga, V. (2005) Eestis tegutsevate noorteorganisatsioonide ja noorteorganisatsioonide katusorganisatsioonide uuring, Tallinn
- Keldo, Kaile (2013) „Õpilaste nägemus noortekeskusest Tartumaa näitel“
- Kohaliku omavalitsuse korralduse seadus (1993) RT I 1993, 37, 558

Kruut, Katrin (2013) „Noorsootöö korraldus kohaliku omavalitsuse tasandil: võrdlus Pärnu ja Narva linna vahel“

Laul, E (1989) „Eesti kooli ajalugu I: 13. sajandist 1860. aastateni“

Muuli, K (2013) „Vabariigi sünnimärgid : varjatud murdehetki Eesti poliitikas 1987-2007“

Noorsootöö seadus (2010). RT I 2010, 44, 262

Noorsootöö strateegia 2006–2013 (2006). Haridus- ja Teadusministeerium

Noorsootöö õpik (2013), SA Archimedes Euroopa Noored Eesti büroo

Noortekeskuste Hea Tava. (2013). Eesti ANK www.ank.ee

Noorte Meeste Kristlik Ühing veebilehekülg <http://www.ymca.int/>.

Noorteseire aastaraamat 2011: Noored ja noorsootöö. (2012). SA Poliitikauuringute Keskus Praxis.

Noortevaldkonna arengukava 2014 – 2020 (2014)

Põdrala valla arengukava 2010–2025 (2010)

<https://www.riigiteataja.ee/aktilisa/4291/0201/5004/Lisa.pdf#>

Savisaar, E (1987) Võitlus noorsoo pärast, Tallinn

Tartu Ülikooli sotsioloogia ja sotsiaalpoliitika instituut (2010) „Eesti noorsootöötaja, tema pädevused ja koolitusvajadused“

Taru, Marti; Pilve, Eli; Kaasik, Peeter (2015) „Noorsootöö Eestis: 19. sajandi keskpaigast kuni 21. sajandi esimese kümnendi lõpuni“

<https://www.entk.ee/sites/default/files/Noorsootoo%20Eestis.pdf>

Tuulik, Martin (2015) „Eestikeelse huvitegevuse vajadus ja olemus Narvas Narva Eesti Gümnaasiumi õpilaste arvamusel“

Tõrva linna arengukava 2014-2025. (2014)

<http://torva.kovtp.ee/documents/179495/314511/T%C3%B5rva+linna+arengukava.pdf/b568fa2b-e3a2-487d-b932-f9dd81cb8619?version=1.0>

Valgamaa Noorsootöö Arengustrateegia 2009-2020

<https://valga.maavalitsus.ee/documents/180027/2279601/Noorsoot%C3%B6%C3%B6%20arengustrateegia+2009-2020.pdf/0fc4e3e1-5f7c-46ca-9393-7825d1636c9c>

Valgamaa Noorteportaal Tankla www.tankla.net

Üleliidulise Kommunistliku Leninliku Noorsooühingu programm ja põhikiri, 1936

Lisad

Lisa 1. Küsitlus noortele ja noorsootöötajatele

Noorsootöö korraldus ühinenud Tõrva, Helme, Hummuli ja Põdrala kohalikes omavalitsustes

1. Milliseks hindate noorsootöö hetkeolukorda Tõrva piirkonnas? Mis on hetkel piirkonna noorsootöö plussid ja miinused?
2. Mis asutus või organisatsioon peaks tulevas ühinenud omavalitsuses noorsootöö eest vastutama ja seda koordineerima? (Kohalik omavalitsus, kohalik MTÜ, maakondlik MTÜ, maavalitsus vms)
3. Millised organisatsioonid või asutused peaksid ühinenud omavalitsuses pakkuma noorsootöö teenuseid? (Milliseid uusi asutusi peaks loodama, millised vanad ei peaks jätkama, millised organisatsioonid või asutused peaksid kindlasti jätkama. Näiteks noortekeskused ja noortetoad, kultuuri- ja rahvamajad, Tõrva muusikakool, raamatukogud, spordiklubid jne).
4. Millisena näete huvitegevuse süsteemi, et see jõuaks iga seda sooviva nooreni? Kui palju ning millised huviringid peaks kindlasti toimuma väljaspool keskust? Millist lahendust näete huviringides käimist puudutavale transpordiprobleemile?
5. Mis asutus või organisatsioon ning läbi milliste peamiste infokanalite peaks tegelema noorte teavitamisega? Kas ja mis asutus või organisatsioon peaks haldama Tõrva Noorteportaali? Kas näete vajalikuna eraldi noorte infoportaali lisaks omavalitsuse, noortekeskuse, kooli jt infokanalitele?
6. Mis asutus või organisatsioon peaks tegelema noorte nõustamisega? Kas noorte nõustamisteenus peaks olema kättesaadav igapäevaselt kohapeal või sobib väljaspoolt omavalitsust tellitav nõustamisteenus (näiteks Rajaleidja keskus)?
7. Millist lahendust näete noorte töökasvatuse võimaluste parandamisel piirkonnas? Kui oluliseks peate malevate ning töö- ja puhkelaagrite läbiviimist omavalitsuse poolt?

8. Kuidas saab kohalik omavalitsus tagada aktiivsete noorte ning noorte osaluse jätkusuutlikkust ja järjepidevust? Kui oluliseks peate uues omavalitsuses noortevolikogu olemasolu?

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina _____ Margo Metsoja _____

(*autori nimi*)

(sünnikuupäev: _____ 24.01.1992 _____)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose
_Noorsootöö korraldus ühinenud Tõrva, Helme, Hummuli ja Põdrala kohalikus omavalitsuses
noorte ja noorsootöötajate arvates _____,

(*lõputöö pealkiri*)

mille juhendaja on Hasso Kukemelk.

- 1.1.reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
- 1.2.üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.

2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Tartus 26.05.2016